ԵՐԿՐՈՐԴ ՏԱՐԻ—ԹԻՒ 570 — ՈՒՐԲԱԹ, 1898 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 4—16 — 30 ՐԵՊ ... 1316 — 4 ... 1314 — Բ. ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 570

Բիւզանդիոն

20 ՓԱՐԱ — 20 ՓԱՐԱ

"بوزانتیون"
ارمنیجه یومی وسیاسی غزته، صاحب امتیاز ومدیر مسئولی
بوزانت کچیان
مطبعه و اداره خانه‌سی بابعالی جاده‌سنده ۲۵ نومرولی دائره مخصوصه‌ده

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ
PUZANTION
Journal Arménien Quotidien, Politique, Financier et Littéraire
Directeur-Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab-Ali Djaddéssi, No. 23_25.
CONSTANTINOPLE

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ — ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ — ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՔ

ՆՈՐ ԶԷՆՔԵՐՆ ԵՒ ՆԻՔՈԼԱ Բ.Ի ԱՌԱՋԱՐԿԸ

Նոր զէնքերն են որ լուծեցին Կարտումի վէճը։ Անգլիացի Հիքս փաշա և Կորտոն փաշա, որք Տէրվիշներէն ջարդուեցան, չէին կրցած նոր զէնքերը պէտք եղած չափով ու ձեւով ի կիր առնուլ Սուտանի կիսավայրենի պատերազմիկներուն դէմ։ Քիչնէր փաշա ա՛լ աւելի իր ժամանակին մարդն եղաւ։ Դանդաղօրէն յառաջ գնաց, բայց միշտ իրեն հետ տանելով ժամանակակից զինագործութեան ու ճարտարագործութեան կատարելութիւնները։ Իր բոլոր ռազմավարութիւն կայացաւ սա՛ կէտի վրայ որ թող չտուաւ Տէրվիշներուն՝ իր անգլիացի, եգիպտացի եւ սուտանցի զօրքերուն մօտ գալու. զի գիտէր Սուտանի պատերազմներուն նախորդ դասն փորձերէն որ այս անապատի մարդիկին անգամ մը որ քաղաքակիրթ զօրքերուն մէջ մտնեն՝ անոնց «խեղը կ'անիծեն» իրենց անսահման թուոյն առաւելութեամբ և իրենց վայրագ ոյժին բուռն թափով։ Տէրվիշներուն ոգիտակ «ճիպպէ»ները կամ վերարկուներն երեւելուն պէս, Քիչնէր հրաման տուաւ Քուրըի ծանր թնդանօթներուն և Նորտէնֆէլտի ու Մաքսիմի թեթեւ ու արագաձգուած թնդանօթներուն՝ թող չտալու որ թշնամին մօտենայ։ Տէրվիշք մօտ չըլին՝ համբաւաւոր Խիֆերին և անոր աջակցող բազմափորձ պատկառելի Էմիրներուն անձնական հրամատարութեամբ դէպ յառաջ մղուելով։ 50,000 Տէրվիշք յարձակեցան 25,000 հոգիէ բաղկացած անգլեւեգիպտական բանակին վրայ։ Երբ այնքան մօտեցան որ հրացանով աղէկ նշան կ'առնուէր, թէ՛ Անգլիացիներուն թէ՛ Եգիպտացիներուն է՛ն լաւ նշան առնող զօրքերէն բաղկացած ընտիր գունդեր՝ ճարտար որսորդներու պէս պաղ արեամբ եւ ճշգրտութեամբ նշան առնելով՝ բազմահարուածեան հրացանի անընդհատ կրակ մը տեղացուցին, դէզ ի դէզ, բարդ ի բարդ դիզելով, բարձրացնելով, զարնուող, վիրաւորուող, մեռնող Տէրվիշներուն շարքերը։ Ահռելի կերպիւ ուշագրաւ էր այս չափազիտական խողխողման հետեւանքը։ Ամենէն վստահելի հաշիւներուն համեմատ Լոնտոնի վերջին թերթերուն նշանակած թիւերն ասոնք են որ տասն հազար ութ հարիւր [10,800] Տէրվիշք սպաննուած են և տասն և վեց հազար [16,000] Տէրվիշք վիրաւորուած են։ Այսինքն՝ Խիֆերին բանակին կէսէն աւելին թաւալգլոր ինկած է մի քանի ժամուան միջոցին, այնպէս որ Թայմզ խրատամբ դիտել կուտայ թէ դարուս է՛ն պրինուստ ճակատամարտներէն մին եղաւ Օմտուրմանի ճակատամարտը։ Անոր նմանը չտեսանք Եւրոպական վերջին պատերազմներուն մէջ, և ֆրանքօ-գերմանական պատերազմին մէջ ալ միայն Սէն Բրիվայի ճակատամարտը կրնայ նկատուիլ նոյնքան մահաբեր։

Բայց, հո՛ս է զիտելի կէտը, բոլոր այս 27,000 հոգիի կորուստը միայն մէկ կողմն է։ Անգլօ-եգիպտական բոլոր կորուստք 400 հոգին չեն անցնիր, որ բան մ'ըսել չէ, թշնամւոյն կրած կորուստին հետ բաղդատմամբ։ Ըսել է՝ նոր զէնքերուն մարդ սպաննելու ոյժն անսահման, անհաշուելի է։ Տէրվիշներն չէ՛ ունէին եւրոպական զէնքեր, բայց ո՛չ ամէնքն, եւ թէպէտ Մարտինի և Ուինչէսդըր հրացանք արհամարհելի զէնքեր չեն, բայց վերջին 10-15 տարիներու կատարելութիւնք զանոնք գրեթէ մոռացման կը մատնեն։ Լոնտոնի թերթերը գոհունակութեամբ կ'արձանագրեն թէ Լիտտըլ-Նորտէնֆէլտ փառօքով լեցուած ռումբերը, Մաքսիմի թնդանօթներն եւ Լի-Մէդֆորտի անգլօ-բազմահարուած... եան նոր հրացաններն ... մահացու գործ մը կ'կատարէին որոյ նմանը չէր տեսնուած։ Զինուորական արուեստի այս նոր գիւտերուն անգամ մը միայն բանելով, աճարկու Խիֆերն և իր բանակ ոչնչացան։ Եւ հիմա 500 օրըննթաց Արաբներ ոգի ի բռին կ'հալածեն Էմիրը, ժամ առաջ ձեռք ձգելու և Խարթումի կառավարութեան յանձնելու համար, իր է՛ն մեծ, է՛ն վտանգաւոր թշնամին։ Անգլիական ձեռներէցութիւնն հեռատեսութիւնները խիստ կարճեցուցած է արդէն Սուտանի մէջ, եւ ճարտարագործական յաջողակութիւնը ձեռք ձեռքի տալով զինուորական արուեստի յաջողակութեան հետ, կ'ցուցնէ թէ անգլօ-եգիպտական վարչութիւնն այլ եւս միայն կերպիւ հաստատուած է ի Սուտան։ Քիչնէր փաշայի պաշտօնագիրը բերող գնդապետ Հօր Խարթումէ ճամբայ ելնելէն ճիշդ 87½ ժամ ետքը Գահիրէ հասաւ։ Առաջ շաբաթներ, նոյն իսկ ամիսներ կ'առնէր Խարթումէ Գահիրէ՝ երթ, երկաթուղի չկար, եւ երբ թշնամի ցեղեր ուղեւորները և սուրհանդակները առանց խնայութեան անհնար կ'ընէին։

Կարդալով նոր զէնքերուն Օմտուրմանի և Խարթումի առջեւ գործած հրաշքները, բնական է խորհիլ թէ Նիքոլա Բ. կայսր լոկ քաղաքական հաշիւով մը չէ որ զինաթափութիւն կ'առաջարկէ, այլ մարդասիրական խորհուրդ մ'ալ զինք մղած կրնայ ըլլալ։ Ռուս քաղաքականութեան թերահաւատներն այս վերջին կէտի վրայ ուրեք ուրեք վերապահումներ կըրնան ընել և ըրած են ալ։ Բայց անկախօրէն եւ պաղարիւնաբար մտածելով, իրաւ որ մարդ ջախջախելու ասկալի ոյժ ունի արդի զինուորական մեքենականութիւնը։ Մարդիկ ամէն դարերու մէջ, ամէն տեղ, և ամէն ժամանակ, ամէն տեսակ գործիքներով ու ամէնէն անտաշ զէնքերով հանդերձ զիրար սպաններ ջարդեր են։ Բայց դարուս բնագիտական, տարրաբանական և մեքենագործական է՛ն ընտիր գիւտերուն և հնարքներուն յատկացուիլը մարդ ջարդելու գործին՝ իրաւ որ այս դարուն է՛ն մեծ արատներէն մին պիտի ըլլայ։ Այս արատ, սակայն, ուրիշ քանի մը արատներու հետ միատեղ, ա՛յնքան կպչուն կերպով փակած է այս դարուն ճակտին, որ ներկայական է որ նո՛յն իսկ Զարին մէկ պաշտօնագիրը կարող ըլլայ մաքրել ջնջել զայն։

ՌՈՒՍԱՀԱՅՈՑ ԼՈՒՐԵՐ

ԹԱՏՐՈՆՆ ԵՒ ԻՐ ԳՈՐԾԻՉՆԵՐ

[ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի]

ՏՓՂԻՍ, 26 Օգոստ.

Դեռ թարմ էր տպաւորութիւնը մեր տաղանդաւոր ձայնաւոր Զուշաձեանի ողբալի կորստեան, ահա կարճ ժամանակի մէջ հայ դերասանական տունը իր տաղանդաւոր անդամներէն մին ալ կ'յանձնէ հողին՝ անակնկալ մահով մը։ Թրեանց ա՛լ չպիտի երեւայ Հայ բեմի վրայ, նա իսպառ հրաժեշտ կուտայ 37 երկար տարիներու արդիւնաշատ գործունէութենէ մը յետոյ, անմոռանալի յիշատակը թողլով միայն այն տեղ, ուր երկար ատեն գուցէ բաց մնայ։ — Հայ հասարակութիւնը գիտէ գնահատել իր գործիչը, միայն պայմանաւ որ մեռնի . . . ։ Թրեանց մեռնելէ վերջ՝ վերստին ապրելու գիտակցութեամբ հեռացաւ մեզմէ, իր մէջ խեղդելով վերջին տառապագին օրերուն այն սովորական վշտերը՝ որոնց ճակատագրային համակրութեամբ մը կարծես ենթարկուած են առ հասարակ մեր բոլոր գործիչները. «Գնա՛ մեռիր՝ արի՛ սիրեմ» են։

Թրեանցի մահուան պարագաները շատ տխուր կ'դառնան եթէ մանրամասնութեանց մտնենք. բաւական է աւանդաբար հետեւինք մեր հասարակութեան մի տեսակ անտարբերութեան՝ որուն շատ զոհեր ենք տուել։ Դա՛ռն իրողութիւն, դեռ չը հիւանդացած երկու օր առաջ «Մուշտայիտ»ի պարտէզը խնճոյքէ մը վերադարձին հեշտագին տպաւորութեան մը տակ՝ մեք առիթ ունեցանք նախազգացումի մը տխուր յայտնութիւնը լսելու իրմէ թէ «Եթէ ես մի օր մեռնիմ և գուցէ Թիֆլիզ [շատ կ'սիրէր], ազգը զիս անշուշտ երախտիքներով կ'թաղէ, մի՛ նայիք որ ողջութեանս անտարբերութեամբ կ'վարուին շատեր, ասիկա ճակատագիրն է բոլոր բեմականներուն»։ Եւ ահա վրայ հասաւ յանկարծ կաթուածը, Օգոստ. 5ին կէս օրուայ քնից զարթնելու միջոցին. արդէն աջ կողմն, ձեռք, ոտք, զարնուած և լեզուն ծանրացած գտաւ ինքզինք. բոլէն շատ տխուր էր, մօտակայ բժշկի մը շուտափոյթ հասնելէն յետոյ ա՛լ ամէն բան պարզուած էր. յայտարարութիւնը մահացու էր. ինչ պէտք էր ընել— ... հարկաւոր էր, չկար այդ բանը, կամ բժիշկներու չգոյութենէն .... և կամ միջոցներու չգոյութենէն, միևնոյն բանն է. չգոյութիւնը միշտ չգոյութիւն է, դատապարտութիւնը որուն կ'ուզէք անոր տուէք, միայն այսքանը յաւելունք ըսել թէ՝ Թրեանցը հիւանդանալու օրէն կարօտ էր արդէն։

Բժիշկի յայտարարութենէն յետոյ, լուրը կ'հասնի զինքը շրջապատողներու, մանաւանդ իր խմբի անդամներուն, որ իսկոյն կ'հեռագրեն Պաքուի Հայ Թատերական վարչութեան(*), հիւանդին անմիջական օգնութեան համար. ոչինչ պատասխան, հեռագիրը կ'կրկնուի երեք անգամ. դարձեա՛լ ոչինչ, մինչեւ անգամ տեղական Նոր Դար լրագրին մէջ նամակի մը հրատարակութիւնը, որ Պ. Թրեանցի ծանր հիւանդութեան հետ՝ անոր անմիջական օգնութեան կարօտ ըլլալը կ'ծանուցանէր. և ահա հազիւ տասն օրեր անցել էր [ուր արդէն հիւանդը իր տառապանքի $3/4$ մասը կրել էր, և անկէ անդին այլեւս կարոյս] դերասանուհի Օր. Նուարդի կ'հեռագրուի Պաքուէն թէ Պ. Թրեանց հիւա՞նդ է, որ կ'պատասխանէ «Մահրապէս հիւանդ է»։

Եթէ տխուր պարագաներու մէջ զարմանալը ներելի է, թոյլ տուէք զարմանանք թէ ինչ կ'նշանակէ երեք հեռագիրներ, մի՛ խումբի անդամ Պ. Զարդարեանէ, մին՝ Պետրոսեանէ և այլն, դարձեալ խումբէն. արդեօք Թրեանց ... լինելո՞վ հիւանդութիւնն ալ դժնէա՞լ կարծեր է մեր ազնիւ վարչութիւնը. հաւատալու համար բաւական չէ՞ր միթէ այդ 3 հեռագրերը։ Ի՞նչ տխուր եւ դառնավերջիկ կատակերգութիւն։ Ճգնաժամի վերջին միջոցներուն որ ամէն յոյս կտրուած էր այլ եւս, հազիւ մեր շնորհալի յայտնի դերասան ազնիւ Պ. Աբէլեան առանց մէկուն լուր տալու կ'հասնի Պաքու, և ահա այն ատեն միայն կ'ղրկուի Վարչութեան կողմէ 100 րուբլի, բայց նոյն առաւօտ ժամը 5ին [Ը. Ե.] արդէն շնչելէ դադրած էր ողբալին Պ. Թրեանց։ Հեռագրաւ մահուան գոյժն ալ կ'հասնի Պաքու, ուրկէ երկու օր յետոյ վերստին կ'ղրկուի 100 րուբլի եւս։ Պ. Աբէլեան Պաքուէն դառնալուն իր սիրեցեալ բարեկամ-ընկերը դագաղին մէջ միայն գտաւ, որուն վրայ արտասուքի հեկեկանքով, իր անկեղծ արտասուքներովը պսակ դրաւ։

Իր կնոջ եւ հայ դերասանական խմբի կողմէ հայ և ռուս լրագրերու մէջ մահազդով հրաւէր կարդացուեցաւ յուղարկաւորութեան։ Օգոստ. 23 կիրակի առաւօտ արդէն շշուկը կ'պատէր ժողովուրդի մէջ «Թրեանցը մեռել է. երթանք»։ Հանգուցելոյն բնակած հիւրանոցի առջեւ հետզհետէ լեցուեցաւ ահագին բազմութիւն մը. հիւրանոցի առջեւ կ'սպասէ մեռելակառքն, ուր հանգուցեալի պսակները զետեղուեցան։ Արարողութիւնը պիտի սկսուէր ժամ 10ին. ի պատիւ հանգուցելոյն 10 քահանաներ պատրաստ էին եղեցիկ խմբով մը։ Արարողութիւնը վերջանալէն յետոյ, թափօրն սկսաւ առաջանալ դէպի մայր եկեղեցին, [առաջնորդանիստ]։ Դագաղը շրջապատուած էր դերասանական խմբի և երիտասարդութեան կողմէ, և զոր իրենց ձեռքի վրայ կ'տանէին. ճանապարհին հետզհետէ ստուարանում էր ժողովուրդի բազմութիւնը. ամէն կողմէ պատշգամներէ, պատուհաններէ կ'շտապէին վշտագին ու թաց աչքերով վերջին անգամ մ'ալ տեսնելու իրենց ողբալի Թրեանցը, որ զիրենք այնքան ծիծաղեցուցեր էր։

Եկեղեցին արդէն լեցուած էր երկսեռ ահագին բազմութեամբ մը։ Երբ դագաղը ներս կ'մտնէր, պատարագը կ'սկսի. պատարագիչ քահանան էր Տէր Էմմանուէլ, որ պատարագէն յետոյ, հակիրճ՝ բայց պերճախօս դամբանական մը խօսեցաւ հանգուցելոյն յիշատակը և հայ բեմին մատուցած անխոնջ ծառայութեան մեծ նշանակութիւնը բացատրելով։ Եկեղեցական արարողութիւնն աւարտելէ յետոյ թափօրը կ'առաջնորդուէր դէպի «Խոջիվանք»ի գերեզմանատունն, որ $3/4$ ժամ կ'տեւէր. Հայ հասարակութիւնն որոյ մէջ որոշ դասակարգի դէմքեր ալ կ'երեւային, ընդ որս նաև հայ մամուլի ներկայացուցիչներ, հետեւեցան մինչեւ գերեզմանատուն, իրենց գլխէն վեր կրելով միշտ իրենց ողբացեալ գործիչին դագաղն իբր վերջին արտայայտութիւնն իրենց երախտագիտութեան. մեռելակառքն հետեւեցաւ և միայն ծառայեց պսակներուն։

Անշուշտ փոսը բերանը բացած կ'սպասէր... Թրեանց կ'հանգչէր յաւէտ վերջին հանգրուանին մէջ, այնտեղ ուր, իր կողքին, իրմէն առաջ եկել էր հանգչելու՝ Թիֆլիզի հայ թատրոնի հիմնադիր-դերասան Երջանկայիշատակ Ամերիկեանը, յաւիտենական քուն մըն ալ կատարելու....։

Դագաղն հողին չյանձնուած դամբանականներ կարդացուեցան երկու Պոլսեցի երիտասարդների կողմէ. դագաղն հողն իջաւ, ծածկեցին զայն, Թրեանն հողի կոյտ մը դարձաւ... Ռուսահայ հանդիսատես մեր հայրենակից, ողբացեալ անխոնջ բեմի մշակին։

*** Իրենց եռանդուն հոգածութեան համար յիշատակութեան արժանի են. Պոլսեցի Պ. Սեդրակ Պոյաճեան, ժամագործ. Պ. Վաչկրամ և տեղացի Պ. Քիւմիշեան, Պ. Աբէլեան եւն, խմբի հետ միացած հանգանակութեան ձեռնարկեցին, հանգուցելոյն թաղումը շքեղ հանդէսով կատարելու և մահուան իր կնոջ գոնէ ժամանակի մը համար ապահով վիճակ մը տալու։ Թիֆլիզի թատերասէր հասարակութիւնը չմնայեց, սրտով տուաւ իր լուման, իր անմահ գործիչի յիշատակին։

*** Հանգուցեալի դագաղին վրայ պսակներ դրուեցան հետեւեալ անձանց կողմէ. Ա.—Մեր ամենասիրելի հայրենակից Պ. Դաւիթ Թրեանցին. Կ. Պոլսեցի յարգողներէ։ Բ.— 39 տարուայ բեմի անխոնջ մշակ և թանկագին ընկեր Պ. Դաւիթ Թուրեան. Սէրամ [illegible] Գ.—Տաղանդաւոր դերասան Պ. Թուրեանի անմոռանալի յիշատակին. Իւր [illegible]։ Դ.—Պաքուի հայ երիտասարդաց կողմէ։ Ե.—Շուշիի հայ դերասանական խմբէն. Զ.— Օր. Ս. Զուխաճեանի կողմէ, որ միացած իր մօր հետ, կնոջ սրտին մխոյն յատուկ եզող անձնուէր հոգածութեամբ առաջին օրէն նուիրեց ինքզինք ամէն միջոցներով հիւանդին խնամք և գթաբախ կնոջ մխիթարութիւն տալու համար։

Ս. Բ.

(*).—Թրեանց անցեալ ձմեռ հրաւիրուած էր Պաքուի հայ թատերական ընկերութեան կողմէ. Թողուց Եգիպտոսը և եկաւ իր կնոջ հետ։ Պաքուի ... յետոյ խումբը Թիֆլիզ եկաւ և քանի մը ներկայացումներ տուաւ. այս տարի ալ վերստին պայմանաւորուած պատրաստուած էր Պաքու երթալու։ Խե՜ղճ Թրեանց, իր ամենավերջին դերն ալ «Կաթուածահար Բժշկի» դերն էր. կարծես մի խորհրդաւոր զգացմունք կայ հանգամանքներու և իր յեղակարծ մահուան մէջ։

ԱՆՎԱԽ ՀԱՅ ՄԸ

ՄՕՆ ՊԼԱՆԻ ԿԱՏԱՐԻՆ ՎՐԱՅ

ՍԱՄՍՆ ՍԱՐԱՁՆՈՐԻ

(Թղթակցութիւն «Բիւզանդիոն»ի.)

ԼՕԶԱՆ, 25 Օգս. 98

Բարեկամի մը հետ որ բնաւ Մօն Պլան ելած չէր, ուղեւորական պատրաստութիւններ տեսնելէ վերջ, Օգս. 10ին, ԴՇ. երեկոյեան ժամ 6ին Ժընեւէ կ'մեկնինք շոգեկառքով. անցած տեղերուս անունները պիտի տամ. Եթէ Մօն Պլանի քարտէս մը գտնէք, կրնաք զանոնք տեսնել հոն։ 2½ ժամու ճամբորդութենէ մը վերջ կ'հասնինք Ֆայէ. ժամ 8½ին արդէն մութ՝ բայց կ'սկսինք քալել. կէս ժամ վերջ կ'հասնինք Սէն Ժեռվէ. կ'մտնենք մի պանդոկ ճաշելու համար [չմոռնամ ըսելու թէ երկուքնիս ալ ճիշդ 15ական քիլօ կշռող պարկեր ունինք ուսերնուս վրայ որք կ'պարունակեն ծածկոցներ, և ուտելիք գրեթէ ութ օրուան համար], և առաջին անգամ ըլլալով սոխով ապուր կ'առնենք, յետոյ ... պանիր, հաց և գինի։

Ճաշէն վերջ սենեակ մը կ'խնդրենք, բայց չգտնելով կ'համակերպինք յարդանոցին մէջ գիշերել։ Պանդոկապետը կ'իմացնէ մեզ թէ արդէն ուրիշ անձնաւորութիւն մը կայ հոն, և լաւ կ'ըլլայ եթէ քովերնիս գտնուած դրամն իրեն ձգենք պահելու համար։ Հոգ չէ, կ'ըսենք և կ'մտնենք յարդանոց. պարկերնիս բարձ կ'ընենք և կը պատրաստուինք ննջել, բայց հազիւ թէ կէս ժամ է պառկած ենք, և ահա կ'զգամ մէկու մը ոտքերուս վրայ կոխելը։ Մէկէն «փոլէ»ն կ'առնեմ և մութին մէջ քովս գտնուողին վրայ կը յարձակիմ, բայց վախս ինձ կ'մնայ. կ'ճանչնամ ընկերոջս Մ. Ֆէլիքս Ժենկի ձայնն որ կ'խնդրէ հանդարտիլ. կը մօտենայ ինձ և կ'իմացնէ թէ, մեր յարդանոցի ընկերը վստահելի մէկը չէ, և թէ միշտ մեզ մօտենալու դիտաւորութիւն ունի։ Երկուքնիս ալ խոհեմութիւն չենք համարիր երկարօրէն հոն մնալ. մանաւանդ կ'տեսնենք որ մարդը միշտ կ'շարժի. կ'որոշենք մեկնիլ, սակայն խոհեմութեան համար «փոլէ»իս [թեթեւ բրիչ մը] սուր ծայրն անծանօթին կուրծքին կ'դնեմ, հրամայելով բնաւ չշարժիլ։ Բարեկամս բոլոր ծրարները վար կ'իջեցնէ, յետոյ մեք ալ կ'սահինք, և գիշերուան ժամ 11ին կ'սկսինք քալել։

Այսպէս մէկ քանի ժամ քալելէ վերջ քունը կ'առնէ զմեզ կանգ առնել խրճիթի մը առջեւ, որ կարծես դարերէ ի վեր միայնակ կ'ննջէր. ծածկոցնիս կ'փռենք և կ'տարածուինք անոր վրայ քնանալու համար։ Ժամու մը չափ անքուն չարչարուելէ վերջ, դարձեալ կ'սկսինք քալել, և կը հասնինք մինչեւ Պիօնաղէ, տասն կամ տասներկու տնակներէ բաղկացեալ գիւղակ մը։ Այս գիւղէն կ'սկսին տեսնուիլ պատկառելի բարձրութեանց դարաւոր գագաթները. տակաւին գիշեր ըլլալուն, ճամբան կատարած արարողութիւննիս կ'վերսկսինք, այս անգամ ներքեւնիս տախտակի կտորներ ունենալով, և մինչեւ առաւօտ կ'պառկինք առանց խօսելու և միեւնոյն ժամանակ առանց ալ քնանալ։ Առաւօտուն [ԵՇ.] խրճիթէ մը սեւ հաց կ'գնենք,—կ'արժէ սեւ ըլլալը նշանակել,—և նոյնպէս ժայռերու չափ ալ կարծր. հացը գնելէ վերջ ժամը 4ին կ'սկսինք քալել. բայց այս անգամ փոխանակ չիտակ ճամբայ մ'ունենալու մեր առջեւ, ստիպուած ենք Լէ Ռուժ անուանեալ ժայռերը բարձրանալ։ Չորս ժամ անդադար քալել պէտք եղաւ բարձրագոյն գագաթին հասնելու համար. շատ անգամ քայլ մը կ'առնէինք և չորս քայլ ետ կ'սահէինք. իսկ երբեմն հարկ կ'ըլլար ահագին գագաթներ ելնել ու իջնել, յառաջանալու համար։ Վերջապէս իւրաքանչիւր քայլափոխի, մէյմէկ վտանգ անցընելէ վերջ, գագաթն հասանք և ճշմարիտ յաղթականի մը նման մեր անցած ճամբուն վրայ ակնարկ մը նետելով ամբողջ աշխարհիս տէր եղած ըլլալ կ'կարծէինք զմեզ։ Բայց մոռցայ յիշելու մեր ստամոքսին բողոքներն, որոց գոհացում տալով քիչ մը հանգիստ ըրինք եւ սկսանք դիտել բնութիւնն իր վեհութեանը մէջ։ Ճշմարիտ հրաշալիք մ'էր որ կ'պարզուէր մեր աչքերուն առջեւ, և մեք լուռ ու մունջ, անոր վրայ հիանալէ չէինք կշտանար. նկարագրելու մեծ հանճար պէտք է ունենայ մարդ, դիմացինին հաղորդելու համար այն հոգեկան տպաւորութիւնները, զոր կ'զգայ մարդ այդ պարագաներու մէջ, բայց աւա՛ղ որ ամենուն տրուած չէ այդ ձիրքը։ Ժամ 9ին կ'սկսինք վար իջնել, մեր գտնուած տեղւոյն հակառակ կողմէն Վարդ-Սար ըսուած բարձրութիւնն ելնելու համար. այս անգամ ստիպուած ենք երբեմն ձիւնի և երբեմն ալ ժայռերու վրայէ քալել. բազո՛ւմ աշխատութիւն, բազում տանջանք կ'յաջողցնեն մեզ ժամը 1ին բաղձալի գագաթն հասնիլ։ Բայց գտնուած տեղերնիս ահագին կլաս [*] մ'ըլլալուն պէտք է դարձեալ յառաջանալ մինչեւ Եկիւ տու Կուլէ, ուր կ'գտնուի հիւղակ մը։ Սակայն այն օր բարձրանալ անկարելի էր, որովհետեւ արեգակի տաքութենէն բոլոր ձիւներն հալած էին եւ ամէն վայրկեան ահագին աւազաններ կ'ձեւացնէին ճիշդ այն տեղուանքն, ուրկից պէտք էր անցնէինք։ Կ'քննենք մեր քով գտնուած քարտէսն, ուր ըլլալնիս ստուգելու համար, և մօտերնիս ալ ապաստանարան գտնելէ բոլորովին անյոյս կ'մտածենք գիշերը գտնուած տեղերնիս անցընելու հաւանականութեանը վրայ։ Քիչ մը հեռուն կ'նշմարենք ժայռեր. կ'մօտենանք, բայց տափակ քարերէ ուրիշ բան մը չենք գտներ։ Բաւական կ'աշխատինք որջի պէս բան մը գտնելու համար, բայց անկարելի կ'ըլլայ, ուստի գտնուած քարերով կրցածնուս չափ ձիւնը կ'ծածկենք և արեւին կիզիչ տաքութեան ներքեւ, կ'սպասենք գիշերուան։ Սիրելի՛ ընթերցողք, զարմանալի բան մը ձեզ համար և թերեւս անհաւատալի, սառնային տարածութեան մը վրայ ունենալ արեւ մը այնքան տաք, որուն նմանը բնաւ տեսած չէք տակաւին Պոլսոյ մէջ. բայց չկարծէք թէ շատ ախորժելի բան մ'է, մարմնոյդ կէսը սառին վրայ իսկ միւս կէսն արեւին տաքութեան ներքեւ, խիստ անտանելի հակասութեան մը մէջ գտնուիլ։ Չերկարեմ, գիշերը կ'հասնի սքանչելի արեւմուտքէ մը վերջ, և մեք ապուր մը պատրաստելէ և լաւ մը ճաշակելէ յետոյ, ձիւներու մէջ մեր յարմարցուցած քարամահճակալներուն վրայ կ'տարածուինք մեր ծածկոցներուն ներքեւ, և ընկերոջս հետ իրարու կ'փաթթուինք զիրար տաքցնելու համար. ա՛լ ձեզ կը թողում երեւակայել մեր գիշերը։ Առաւօտ կ'ըլլայ [Ուր.], դարձեալ տաք տաք ապուր մը և ժամ 3ին կ'մեկնինք։ Այս անգամ ձեան կակղութիւնը չէ որ մեզ արգելք կ'ըլլայ. գիշերուան ցուրտին ազդեցութենէն ամբողջ ձիւնը սառած է, և ամէն մէկ քայլերնուս պէտք է սառը կտրել մեր «փոլէ»ներով, որպէսզի ոտքերնիս դնելու տեղ ունենանք։ Խիստ դժուա՞ր բան [*] ... երեւակայեցէք ահագին բարձրութիւն մը մեր առջեւ, ու Պոլսոյ տուներու սանդուղներէն աւելի ուղղահայեաց, այնպէս որ անկարելի է ուղիղ բարձրանալ, որով ստիպուած էինք միշտ զիկզակներով յառաջանալ վար չգահավիժելու համար։ Մեր առջեւ կ'գտնուի հինգ բաժանում, ուրկէ կ'հոսին հալած ջուրերն, այսինքն կակուղցած ձիւնն, որ բոլորովին ... ջուր ըսուած բանը չկայ հոս։ Շատ լաւ կ'լսուի ջուրին ձայնը, բայց սառոյցն այնքան խորն է, որ պէտք է առնուազն տասն մէտր փորել, ջուր գտնելու համար։ Մեք ճամբան լաւ չգիտնալնուս, փոխանակ հինգ ... ներուն վերջինին բարձրանալու, միջինն ընտրեցինք։ Ահագին դժուարութիւններէ և գրեթէ ճամբան անգամ կորսնցնելէ վերջ, ժամ 1ին ժամանակները գագաթին մօտ հասանք. բայց ահա ամէնէն սոսկալին, գագաթը գտնուած ժայռերը փոխանակ ուղղակի բարձրանալու, հովանոցի մը պէս դուրս ցցուած էին։ Ճշմարիտ բաւական մտածել հարկ եղաւ, ինչպէս ընելու որոշում մը տալէ առաջ. բայց վերջապէս մեր պայուսակներն հանելով գետինը դրինք, բարեկամս ուսերուս վրայ առի. ինք երկնցաւ քիչ մը և չեմ գիտեր ինչպէս, ուսիս վրայէն ուժով մը ցատկելով գագաթն հասաւ, ունեցած չուանով պայուսակներնիս վեր քաշեց և վերջն ալ ես ինքզինքս չուանին կապելով պայուսակներուն օրինակին հետեւեցայ, և վտանգն անցուցինք։ Միայն բանիմացն պատահեցաւ զոր շուտ մը կարեցի [**]։

ԺԻՐԱՅՐ ԽՈՐԱՍԱՆՃԵԱՆ

[*].—Սառնարան։

[*].—Մանաւանդ ճոխ բնակներց գիւղը մեծցած՝ Պոլսեցի փափուկ պատանիի մը համար։ Կ'փափաքէինք որ ուսում առնելու նպատակով Եւրոպա մայրաքաղաքները դեգերող պատանիներ ու երիտասարդներ, փոխանակ իրենց ծնողքը խաբելով, պարկեշտաբար անոնցմէ դրամ քաշելով, եւ իրենց դատախաղութեան ի հաշիւ վատնուած տարեկան հազար յիսուն, երկու հազար ոսկիներով Եւրոպա զեղխ կեանքն ուսումնասիրելու, այս կարգի պատուաբեր ձեռնարկներով, ճարպիկ մարդիկ ըլլալ փորձէին։ [Ծ. ԽՄԲ.]

[**].—Մնացեալը վաղուան թուով։

ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՆԻՒԹԵՐ

ՀԱՃՈՅՔՆԵՐՈՒՆ ՏԱՆՋԱՆՔԸ

[Խմբ. Թղթի, 8 Սեպտ.]

Սա՛ առածը թէ «կեանքն հանդուրժելի կ'ըլլար եթէ իր զբօսանքները չըլլային», կ'արժէ յաճախ յանձնարարել անոնց ... կեանքին մէջ զբօսանքը մեծ դեր կ'կատարէ։ Հաճոյքն, ինչպէս գիտենք, լաւ է երբ իբրեւ ծառայ գործածուի, բայց անտանելի է երբ իբրեւ տէր իշխէ, և ամէն տեսակ յոգնութիւններուն մէջ նուազ ծանրը չէ հաճոյքներու յափրանքէն յառաջ եկած յոգնութիւնը։ Ձմրան երեք ամիսները շարունակ ճաշերու, պարերու և թատրոնի գերի եղած յաճախորդներն, ո՛րչափ ալ զուարճացած ըլլան նոյն պահուն, տեսակ մը կազդուրում կ'զգան այդ եղանակն անցընելէ վերջ, երբ կարենան դառնալ ամարանոցի կամ ծովեզերեայ կեանքի կամ ուղեւորութեան պարզ կեանքին դիւրաւար հագուստներուն և համեմատական ազատութեան։ Հոս ալ ընդհակառակն ձանձրոյթի և տաղտուկի վտանգէն կ'վախցուի, և կրնանք ըսել թէ արդի ժամանակին ձգտումն է հաճոյքն ու զբօսումը մտցնել նաեւ մեր առանձին կեանքին մէջն և գրեթէ բնաւ միջոց չթողուլ իրական հանգստի և կազդուրման։ Բայց եթէ այսօր կեանքին բեռը սովորականէն աւելի ծանր է, և ամէն աշխատութիւն աւելի մեծ ճնշումի մը տակ և աւելի արագ ի գործ կ'դրուի, ա՛յս իսկ պատճառ մ'է որ շատ ծանր գործ ունեցողները, մասնաւորապէս ուղեղ աշխատողներն, իրական արձակուրդ վայելեն։ Կ'խնդանք երկրագործին վրայ երբ օր մը պարապ կ'անցընէ՝ դրան կռթնած հանդարտօրէն ծխելով. կը խնդանք վաճառատան մանչուն կամ խանութպանին վրայ որ աւազին վրայ կ'ընկողմանի՝ թաշկինակն երեսին դրած և միտքն ու մարմինն հաւասարապէս անգործ։ Բայց ասոնք սա՛ գաղափարը կ'իրագործեն թէ հանգիստն ինքնին հաճոյք մ'է, որ մարմնոյն կամ մտքին յոգնութիւնը կրնայ աւելի կազդուրել քան հաճոյքի ուրիշ շատ մը ձեւեր, որոնցմէ մարդիկ իրենց համար տանջանք կ'շինեն։ Այս բազմազբաղ դարուս մէջ ճշմարիտ հանգիստը պէտք եղածէն պակաս գնահատուած է։ Հաճոյքէ տանջանք չըլլալու և փոխանակ հանգստը նսեմելու՝ առողջն անգին վաճելու համար տրուած դիւրութիւն-

ներն ա՛յնքան բազմաթիւ են որ ընկերութեան ամէն դասակարգի մարդիկ կ'փորձուին գործածել զանոնք, և կ'հետեւի որ չատերը հաճոյքն աշխատութեան չափ գրեթէ տաժանելի կ'գտնեն։ Ոմանց համար ո և է մտաւոր կամ մարմնաւոր աշխատութեան պարզ փոփոխութիւնն հանգիստ և հաճոյք կ'բերէ իրեն հետ։ Մր. Կլատթըն Խորհրդարանին յոգնեցուցիչ մէկ նստաշրջանէն վերջ՝ անմիջապէս Հոմերոսի ուսումնասիրութեան մէջ կ'խորասուզուէր, ինչ որ իրօք խիստ ծանր աշխատութիւն մը կ'նկատեն համալսարանականք. ուրիշ շատ զօրաւոր և գործունեայ մտքեր կազդուրում կ'գտնեն աշխատութեան փոփոխութեան մէջ միայն։ Բայց սովորական միտքերը պէտք ունին ընդհանրապէս զբօսանքի և զուարճութեան, և անոնց համար գլխաւոր խնդիրն է գիտնալ թէ ինչպէս կարելի է չափաւորութեամբ և բանաւոր կերպով ձեռք ձգել զանոնք։ Տարակոյս չկայ որ առհասարակ ժողովրդեան համար հիմա առաջուընէ աւելի մեծ դիւրութիւններ կան աժան զբօսանք գտնելու, թէեւ խնդիր է թէ այսպէս հայթայթուած բոլոր զբօսանքներն առողջարա՞ր են, կամ թէ անոնցմէ շատեր իրօք կազդուրի՞չ են։ Քաղաքներու մէջ աժան թատրոններու և ժամանակ անցընելու համար ուրիշ տեղերու շատութեան հետեւանքով, ժողովուրդը կարող կ'ըլլայ հոն իր տունէն աւելի զուարթութեամբ երեկոյթ մը անցընել, որ նաև նախամեծար է գինետուններէ և փողոցներու սասանդական կեանքէն։ Գիւղերուն մէջ ալ հետզհետէ զբօսանքներուն պակսելէն յառաջ եկած ձանձրոյթը ժողովուրդը դէպի քաղաքները կ'մղէ, և շատ մը հին տօնավաճառներու և գեղջուկ տօներու անհետացման պատճառաւ, —թէեւ անոնց ամէնուն անհետացումը ցաւելի չըլլայ, — գեղջկական զբօսանքները պակսած են։ Նոր հունձքերուն առթիւ կատարուած հին խրախճանութիւնք իրենց յարակից զուարճութիւններով՝ վերջացած բաներ են, և աղբին անդին քանի նահապետական դրութեամբ կառավարուած թեմերու մէջ միայն տակաւին անոնց հետքեր կ'գտնուին։ Մայիսի ձողն այլ եւս չի տնկուիր դալարագուարճ գիւղին վրայ. դիմակաւոր գեղջուկներու հանդէսները գրեթէ վերջացած են, և ագարակներու մէջ Ս. Ծննդեան տօնին առթիւ կատարուած ընդունելութիւններն անհետացած եղան, յորմէ հետէ երկրագործութիւնն սկսաւ իյնալ և գործաւորներուն կամ մշակներուն և տէրերուն յարաբերութիւնները փոխուեցան։ Բայց գիւղացին քաղաքացիէն շատ կ'վայելէ աժան և հանգիստ ճամբորդելու դիւրութիւնները։ Ո՛ւր որ երկաթուղի կայ, գիւղացին կրնայ զբօսական պտոյտ մ'ընել զարմանալի կերպիւ աժան սակերով, եւ գոնէ օր մը անցընել ծովեզերքը, կամ Լոնտոնի և կամ ուրիշ մեծ քաղաքներու մէջ, և տարիքոտներէն զատ այսօր շատ դժուար է գտնել կիներ կամ այրեր որ իրենց բնիկ գիւղէն դուրս ելած չըլլան։ Հին զբօսանքները կ'աներեւութանան, բայց ուրիշներ անոնց տեղը կ'բռնեն. եւ եթէ այսօր ոմանք իրենց երիտասարդական օրերէն աւելի ձանձրալի կը գտնեն կեանքն, ասոր պատճառն ա՛յն չէ թէ իրօք հիմա նուազ զբօսանք կայ, այլ թէ մարդիկ հիմակ ա՛լ աւելին կ'պահանջեն։ Այս խօսք ճիշտ է մանաւանդ զբօսաշրջիկներու ճամբորդութեանց յաճախելուն նկատմամբ։ Մեր պապերը դիւրութիւններ չունէին մեզի չափ ճամբորդելու, և կ'չատանային իրենց տեղերը մնալով։ Երբեք իրենց մտքէն չէին անցըներ թէ աւելի կամ նուազ յաճախակի չարժում, տեղափոխութիւն և օդափոխութիւն կեանքի պէտք մ'է և չէին կրնար երբեք հասկնալ թէ հաճոյքը տանջանքի վերածելով մարդ հանգիստ գտած ըլլայ։ Ըսուած է թէ մեք Անգլիացիներս մեր հաճոյքները լրջօրէն կ'ընդունինք, եթէ ոչ բոլորովին տխուր կերպով։ Իրաւ է որ լրջօրէն կ'պարապինք մեր խաղերուն, գոգցես անոնք կեանքի սովորական գործերն ըլլային։ Ո՛չ միայն հանրային դպրոցներու եւ կրթութեան յատկացուած ուրիշ տեղերու մէջ «քրիքէթն ու ֆութպոլը» մեր տղոց ժամանակին և անոնց բոլոր խորհուրդներուն մեծ մասը կ'գրաւեն, այլ նաև տարիքնին առած շատ մարդոց ուրիշ ամէն բանէ աւելի մեծ հետաքրքրութեան առարկայ են։ Կը զարմանանք թէ ամենօրեայ թերթի մը ո՛րչափ ընթերցողներ առաջին անգամ «Սբորդ»ի լուրերու աչք կ'անցնեն։ Ըմբշամարտի նկարագրութեանց, այս կամ այն գնտակ կամ գաւազան խաղացողին գործերուն ոչխմոտներ անգամ աւելի կ'չահագրգռուին քան պատերազմի լուրերուն և տարաձայնութեանց, քան պետութեանց ճակատագրին կամ դիւանագէտներու ասպարէզին։ Անշուշտ Սբօրդի և հանճարեղ խաղերուն նկատմամբ հետաքրքրութիւնն իր աղէկ կողմն ունի։ Հաճոյքի լաւագոյն ձեւ մ'է քան ուրիշ շատ մը միջոցներ՝ որոց մէջ մարդիկ զուարճութիւն կ'փնտռեն։ Կ'զարգացնէ առողջութիւնն ու գործունէութիւնն, և յաճախ նկարագրի համար եւս ստարին դպրոց մը չէ։ Բայց երբ պարզ հաճոյքներն ու զբօսանքները միայն համարինք մեր ամենօրեայ գործն, յառաջդիմութիւնն ու յաջողութիւնն, և պէտք եղածէն աւելի ժամանակ տանք զբօսանքներուն, աշխատութիւնն ու խաղերը սխալ ըմբռնած և հաճոյքը տանջանքի փոխած կ'ըլլանք։ Ճշմարիտ է որ մարդիկ, մեծ ու պզտիկ, թէ՛ խաղալով պէտք է ժամանակ անցընեն և թէ՛ աշխատելով։ Ոչ մէկուն վնաս կ'ըլլայ երբ իր զբօսանքներուն մէջ դնէ ա՛յնչափ կորով որչափ կ'դնէ իր աշխատութեան մէջ։ Որչափ ատեն որ հաճոյքներու լուրջ հետապնդումն այս սահմանէն անդին չանցնի, կ'արժէ հետեւիլ անոնց։ Կեանքին զբօսանքներն ա՛յն ատեն միայն անհանդուրժելի կ'ըլլան երբ պատշաճ համեմատութիւնը մոռցուի, երբ խաղն աշխատութիւն դառնայ և աշխատութիւնն իր բնութիւնը փոխելով խաղ դառնայ։ [Թայմզ]

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

Ս. Հայրապետը Տաթեւի վանքէն Շուշի դարձեր է, և շատ լաւ ընդունելութիւն գտեր է։ Անոր Գանձասար և ուրիշ տեղեր այցելով, պիտի դառնար Էջմիածին՝ մեր երկու վարդապետները ձեռնադրելու, որք սաքուն չատ չկրնալով կենալ հոն, մի քանի օրուան համար Բիւրականի ամարանոցը պիտի երթային ցվերադարձ Ս. Հայրապետին։

—Ս. Էջմիածնի Սինոդն արտօներ է Խոտանան գիւղի բնակչուհի Դիլբար (Տիլպէր) Բաբայեանը նորէն ամուսնանալ, որովհետեւ բժշկական հետազօտութեամբ հաստատուեր է անոր առաջին ամուսնին Նուրիջան Սողոմոնեանի անընդունակութիւնը։

—Սինոդը Կովկասի կառավարչապետին ձեռօք բարձրագոյն թոյլտուութիւն խնդրեր է, դպիր Սարգիս Քամալեանցի Գերմանիա երթալուն համար, չարունակելու իր ուսումը։

—Ս. Սահակայ և Մեսրոպայ տօնին օրն Էջմիածնի մի խումբ միաբաններ և Ճեմարանի աշակերտներ ուխտի գացեր են Օշական Ս. Մեսրոպի չիրմին, ուր պատարագեր է Նորընծայ Տ. Սահակ եպիսկ.։ Ժողովուած էր տեղացիներու և ուխտաւորներու բաւական հոծ բազմութիւն։ Քարոզեց Տ. Ցովսէփ եպիսկ.։ Աթոռապատկան այգիին մէջ ճաշ տրուեցաւ ճեմարանի աշակերտներուն, ուր ներկայ գտնուեցան Նորընծայ երկու եպիսկ.ներ։ Ճաշի միջոցին բարեմաղթութիւնք եղան ներկաներու և Ս. Հայրապետին կենաց։

—Տփխիսեցոնք Ալէքսանք յոժարութեամբ յանձն առած են իրենց ծախքով մշտապէս զրկելու Մայր-Աթոռի Ճեմարանէն ելած սարկաւագները կարդալու Ռուսաստանի համալսարանները։ Ս. Հայրապետն առաջին անգամ արժանաւոր համարեր է ըրկել Ճեմարանի նախկին սան և Մայր Աթոռոյ միաբան Ներսէս սարկաւագ Տ. Միքայէլեանցն, որ Մոսքուա մեկնեցաւ իրաւաբանութիւն ուսանելու։

—Պատահական թղթակից մը որ այցելեր է Կարին, գոհունակութիւն կ'յայտնէ առաջն. Տեղապահ Տ. Զաւէն Ծ. Վ.ի բարուք պաշտօնավարութեան համար, գովելով անոր թէ՛ վարչական գործունէութիւնն և թէ կրթական գործին յառաջացման համար ըրած ջանքերը։ Տ. Զաւէն Ծ. Վ. այցելեր է Կարնոյ գիւղերը, Խնուս, Դերջան, Բասենները, մօտէն ուսումնասիրելու իր խնամոց յանձնուած ժողովուրդը։

—Կարնոյ վարժարանաց ամբողջ ուսուցչաց թիւն է 49 և աշակերտաց թիւն 2000է աւելի։ Քաղաքին Որբանոցին չէնքն անբաւական ըլլալուն, Արծնեան Մայր վարժարանի կիցը քարուկիր կրկնայարկ ընդարձակ չէնք մը կ'կառուցուի։—Սանասարեան վարժարանի նկատմամբ ասկէ առաջ ելած աննպաստ տարաձայնութեանց պատճառները վերցուեր են ուսուցչական նոր կարգադրութեամբ։

—Նոյն թղթակից որ Երզնկա ալ այցելած է, կ'ըսէ թէ այնտեղի վարժարանք, բաց ի Քրիստինեանէ, անտոյգ վիճակ մ'ունին։ Այդ վարժարանի չէնքին վրայ նոր յարկ մ'ալ կ'կառուցուի։ Տեղւոյն առաջն. Տեղապահ Տ. Դանիէլ Ծ. Վ. ի մօտոյ Կարին պիտի ուղեւորի, կուսակալին, ինչպէս նաև Տ. Զաւէն Ծ. Վ.ի հետ տեսակցելու։

—Երզնկայի Գաւառ. Ընդհանուր Ժողովն, որ պակասեալ եկեղեցական և աշխարհական անդամոց տեղ նոր ընտրութիւն կատարած էր, Պատրիարքարանի վաւերացման ներկայացուցեր է։ Ընդհ. Ժողովը Մայր Դիւանի ընտրութիւն ալ կատարած է։ Օգոստ. 9ի կիր. օրը նորակազմ Ընդհ. Ժողովն ի նիստ գումարելով ըստ օրինի Կրօնական և Քաղաքական Ժողովոց ընտրութիւնն ալ կատարած և Պատրիարքարանի տեղեկագրած է ի վաւերացում։

—Սղերդէ մեզ կ'գրեն թէ քաղաքին միակ վարժարանին չէնքին նորոգութեան պէտքը չատոնց զգալի էր, և չէր կրցած ի գլուխ ելնել, ժողովուրդը նիւթական անձկութեան մատնուած ըլլալուն տնտեսական տագնապի երեսէն. այնպէս որ վերջերս վըտանգաւոր դարձած էր անոր մէջ բնակութիւնը։ Նախորդ առաջն. Փոխանորդ Տ. Թէոդորոս Վ. Տիվրիկլեան, որուն գողի մը պէս գիշերային Սղերդէ փախչիլը ծանուցած ենք ժամանակին, վարժարանի պաշտօնէից դիմումներուն հակառակ, չէր ուզած բան մ'ընել։ Բայց ինչ որ ան չըրաւ, ի գլուխ հանեց պարզ քահանայ մը, տեղւոյն Մուրատեան Տ. Եղիշէ քհ., որ յուզիչ չեշտերով եկեղեցւոյ բեմէն քարոզելով, յաջողեր է 15-20 ոսկիի գումար մը հանգանակել, որ մեծ բան է Սղերդի համար։ Այս պահուս նորոգութիւնք փութով առաջ կ'տարուին ի մեծ ուրախութիւն տեղւոյն հասարակութեան։ Բայց միւս կողմէ դժգոհութիւններ կ'հասնին մեզ այդ քահանայի անպատշաճ ընթացքին դէմ. ի՛նչպէս հաչտեցնելու է այս երկու տեղեկութիւններն իրարու հետ։

—Սպարթայի (Ընկիւրիի թեմ) Թաղ. Խորհուրդը կ'գանգատի իր երկու քհ.ներուն դէմ, որոց մին 90 եւ միւսը 65 տարեկան ծերացեալ հասակի մէջ են. առաջինը բոլորովին տկար իսկ վերջինը կէս կաթուածահար. այնպէս որ ժողովուրդն հոգեւոր մխիթարութենէ կ'զրկուի, զի ամիսներով եկեղեցին չի բացուիր և ժամերգութիւնք չեն կատարուիր։ Ուստի կը խնդրեն որ Պատրիարքարանը դարման մը տնօրինէ այս ցաւալի վիճակին։

—Պրուսայի կայս. երկրագործական վարժարանը դրուելիք չորս աշակերտներն այս առաւօտ զրկուեցան։ Ասոնք, ինչպէս յայտնի է, հոն նախապատրաստական շրջան մը բոլորելէ ետք, Հալգալըի երկրագործական վարժարանին մէջ պիտի չարունակեն իրենց ուսումը։

—Մուշեղ էֆ. Տիգրանեանի հարսնեաց առթիւ փոխան ծաղկեփունջի 54 ղչ. նուիրած է Հիւանդանոցին Ցարութիւն էֆ. Այճեան։

—Ատանայի վարժարանաց տնօրէն Համբարձում էֆ. Ամատունի Ս. Պատրիարք Հօր հրամանին համակերպելով, առաջիկայ ՇԲ. օր Լոյսի չոգենաւով կ'մեկնի իր պաշտօնատեղին։ Որովհետեւ իր օրով յիշեալ վարժարանք բաւական բարեկարգուած և օգտակար ուղղութիւն մը ստացած են, կ'պահով ենք որ Ամատունի էֆ.ի վերադարձը գոհութիւն պիտի պատճառէ տեղացիներուն, և նորակազմ Հոգաբարձութեան եռանդուն գործակցութեամբ, կարելի պիտի ըլլայ Ատանայի մէջ կրթական գործը նոյն քաղաքին հայ բազմամարդութեան կարեւորութեան համապատասխան դիրքի մը վերածել մնայուն կերպով։

—Ռէթթոս էֆ. Պէրպէրեան այս առաւօտ եւրոպական կառախումբով մայրաքաղաքս հասաւ Ժընեւէ։

—Ըստ բաղձանաց Բարձրապատիւ Տատեան Ցարութիւն փաչայի, Գերապատիւ Տ. Հմայեակ եպսկ. Դիմաքսեան հրաւիրեալ է յառաջիկայ կիրակէ, 6 Սեպտ., Ս. Պատարագ մատուցանել ի Ս. Աստուածածին Եկեղեցւոյ Թաղիս ի հանգիստ հոգւոց Ննջեցելոց Տատեան բարեհամբաւ գերդաստանին։

Ի դիմաց Թաղ. Խորհրդոյ Պէշիկթաշի
Վ. Ատենադպրի Վ. Ատենապետի
Զենոբ Հէտարճեան Բ. Կէօլէճեան
5 Սեպտ. 1898

ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿ կանոնաւոր կերպով կ'հրատարակուի ամէն չաբթու։ Լոյս տեսաւ 26րդ թիւը ճոխ պարունակութիւններով։ Դիմել ի դրան առ Տնօրէն-Խմբագրապետն՝ Գ. ԲՈԼԱՏ ԷՖ.— 19, Էսքի-Զապթիյէ, Պաղչէ-Գափու։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Կրթական Նախարարութեան Գրաքննիչ Ժողովին անդամ անուանեցաւ Մուսուլի Նախորդ Նախպ. Ահմէտ Ձաջիդ էֆ.։

Լիագամթի ոսկի Շքադրամ տրուեցաւ Գոնեայի կուսակալ Ֆէրիտ պէյի եւ Ա. կարգի Մէճիտիէ պատուանշան՝ Պոլսոյ Խատրէ վարժարանին գծագրութեան ուսուցիչ Հօգդը փաշայի։

— Աւստրիոյ կառավարութիւնն Լէոբոլտ պատուանշանին Ա. կարգը տուաւ Սպարապետ Րիզա փաշայի. կայս. Իրատէ մը արտօնեց անոր գործածութիւնը։

ԿՐԷՏԷԻ Նպաստամատոյց Ցանձնաժողովն, Օգոստ. 29ին ՇԲ. օրը, Քուրա Լամպրոս ընկերութեան Սէվէրն չոգենաւով 1400 պարկ ալիւր զրկեց Կրէտէի Իսլամ կարօտելոց։ Ասկէ առաջ Օգոստ. 2ին, 8ին և 15ին զրկուած 2500 պարկ ալիւրն իր տեղն հասած և բաշխուած է կարօտելոց։

ԿԱՅՍ. Զ. ԶՕՐԱԲԱՆԱԿԻՆ նորընտիր ընդհ. հրամատար Ահմէտ Ֆէյզի փաշա ԳՇ. օրն իր պաշտօնատեղին՝ Պաղտատ ժամներ է։

ՊԵՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴՈՅ որոշմամբ, Սէլանիկի մէջ կառուցուած սպանդանոցին պէտք եղած ատաղձներն ու երկաթները մաքսատուրքէ ազատ պիտի մնան։

ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆՔ.— Արտաքին գործոց Նախարար Թէվֆիք փաշա, Նախընթաց օրը Թարապիա երթալով, տեսակցեցաւ իտալական դեսպան Մ. Բանսայի և անգլիական գործակատար Մր. Պընսըի հետ։

—Հոլանտական դեսպանն երէկ Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցաւ արտաքին գործոց նախարարին հետ։

ՍԻԼԻՎՐԻԻ ԲԱՆԱՅԻՐԸ.— Զեռնհասպաշտօնատան որոշմամբ, այս տարի Սիլիվրիի Բանայիրին գացողներն անցագիր առնելէ ազատ պիտի մնան, և միայն իրենց տոմսներն արձանագրել պիտի տան։

ՊԱՂԵՍՏԻՆ.—Լիբանանու պաշտօնաթերթը կ'ծանուցանէ թէ Քուքի գործակալութիւնը Պէրութ ուղեւորեր է քանի մը գնումներ ընելու, և արդէն 150 գորգ գներ և 800 ոսկի վճարեր է սպանդոկի մը կահաւորման համար։ Ասկէց զատ Պէրութ-Դամասկոսի երկաթուղւոյ Ընկերութեան հետ պայմանագիր մը կնքեր է մասնաւոր կառախմբի մը պատրաստութեան համար, որ մէկ վայրաշարժէ ու 5 վակոնէ պիտի բաղկանայ։ Վարձեր է նաև 150 վրան, 150 ձի, 60 սպասաւոր և 12 թարգման։ Ցարդ ըրած ծախքը կ'հասնի 20 հազար ոսկւոյ։ Այս պատրաստութիւնք Գերմանիոյ կայսեր ակնկալեալ ուղեւորութեան համար են։

ՍԱՄՈՍ ԿՂԶԻՆ ի մօտոյ 50 քիլոմէթր երկայնութեամբ երկաթուղիով մը պիտի օժտուի, որ ծովեզերեայ քաղաքներն իրարու պիտի կապէ։ Այս գծին շինութիւնը պիտի յանձնուի Աթէնքի «Սոսիէթէ տէ զ'Անթըբրիզ» ընկերութեան, որ արդէն գծին յատակագիծերը մատուցած է Սամոսի իշխան Միւզիւրիւս պէյի։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ իշխանն, իր Եւքսինոկրատի ամարանոցին մէջ, կոչունք մը տուաւ ռումանական Էլիզապէթ և Միրչէա չոգենաւուց սպաներուն։ Այս առթիւ բաժակներ պարպուեցան, Ֆէրտինանտ իշխանին կողմէ՝ Ռումանիոյ թագաւորին ու թագուհւոյն կենաց և ռումանական նաւատորմին բարգաւաճման. ռումանական հրամատարը կողմէ՝ Պուլկարիոյ իշխանին և իշխանուհւոյն կենաց և Պուլկարիոյ երջանկութեան։ Կոչունքէն յետոյ իշխանն ու իշխանուհին այցելեցին ռումանական նաւերը։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ դեսպան Մ. Գամպոն նախընթաց օրը պտոյտ մ'ըրաւ Մարմարայի մէջ։

ՀԱՊԷՇ դեսպանութիւնն, որ Բարիզէ Եթովպիա կ'վերադառնայ, Երուսաղէմ հասած է։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ չոգենաւ մը երէկ Օտեսայէ 50 երիվար բերաւ Օսմ. հեծելազօրաց համար։

ՍԷԼԱՆԻԿԻ Տրամս գաւառակին ժողովուրդը գրեթէ մեծ մասամբ վարակուած է գաղղ. ախտով։ Սէլանիկի կուսակալութիւնը Ներքին գործոց նախարարութենէն արտօնութիւն խնդրած է դարմանատուն մը հաստատելու, և Բժշկական Վարժարանէն երեք մասնագէտ բժիշկներ խնդրած է։

ԱԼԻՒՐԻՆ գինը ռուսական հրապարակներուն վրայ սկսած է իյնալ։

ԿՈՉՈՒՆՔ.— Ցունաց Պատրիարքն երէկ կոչունք մը տուաւ ի պատիւ Անտիոքի Նախորդ Պատրիարք Տ. Սպիրիտոնի և Երուսաղէմի նախկին Պատրիարք Տ. Նիկոդիմոսի։

ԱՒՍՏՐԻՈՅ հանգուցեալ կայսրուհւոյն հոգւոյն համար, ինչպէս ծանուցած էինք, վաղն առաւօտ Բերայի Սանդա-Մարիա եկեղեցւոյն մէջ հոգեհանգստեան պաշտօն ու պատարագ պիտի մատուցուին։ Այս արարողութեան ներկայ պիտի գտնուին հանքերու և անտառաց նախարար Սէլիմ Մէլհամէ փաշա, արտաքին գործոց նախարարութեան խորհրդական Ցարութիւն փաշա Տատեան և կայս. անձնական Գանձուն նախարար Սագըզ Ցովհաննէս էֆ. ի դիմաց Բ. Դրան։

ԱՅՏԸՆԻ ԿՈՒՍԱԿԱԼ Քեամիլ փաշա հրաման ըրեր է Սարուխանի կառավարչին՝ արգիլել արմտեաց արտածութիւնն, ըստ որում այս տարուան հունձքն անբաւական եղած է Սարուխանի մէջ։

ՍԷԼԱՆԻԿ գտնուող Օսմ. Բ. Նաւաբաժնին հրամատար Խայրի փաշա մայրաքաղաքս եկաւ Մէքքէ չոգենաւով։

ՀԷԼԼԷՆ ՀԻՒՊԱՏՈՍՔ.— Մաքսային Վարչութիւնը Բ. Դռնէն հրահանգ խնդրած էր թէ ի՛նչ ձեւակերպութիւն պէտք է կատարել հէլլէն հիւպատոսաց անուան եկած առարկաներուն նկատմամբ։ Արտաքին գործոց Նախարարութիւնը պատասխանած է թէ Ցունաստանի և Թուրքիոյ միջեւ չկայ պայման մը որ փոխադարձութեան սկզբունքին համեմատ մաքսատուրքէ ազատ կացուցանէ հիւպատոսաց յատուկ գոյքերը։ Եւ թէեւ Թուրք եւ հէլլէն հիւպատոսական պայմանագրութիւնը կ'որոշադրէ թէ Թուրքեգերման առեւտրական դաշնագրին համաձայն, մինչեւ 2500 ղչ.ի համար ապահարկութեան իրաւունք չնորհուած է հէլլէն հիւպատոսներուն, սակայն բանակցութիւնք դեռ վերջացած չըլլալով, կայս. Իրատէ մը հրամայած էր փոխադարձութեան հիման վրայ գործել մինչեւ պայմանագրին կնքումը։ Հետեւապէս Օսմ. հիւպատոսք, իրենց վերադարձին ի Ցունաստան, մաքսատուրք չեն վճարած, որով Օսմ. կառավարութիւնն ալ պէտք չէ մաքսատուրք առնէ հէլլէն հիւպատոսներու գոյքերէն։ Մեծ-Եպարքոսութիւնը ծանոյց Մաքսային Վերատեսչութեան որ այս ձեւակերպութեանց համաձայն վարուի։

ՀՐԶԳՈՒԹԻՒՆ.— Բէժիի Ճիպալիի գործարանը դիտմամբ հրկիզելու փորձ մ'եղաւ։ Նախընթաց գիշեր, ժամը 10ին միջոցները, գործարանին մեքենաներուն սրահը բռնկեցաւ, սակայն անմիջական օգնութեանց չնորհիւ, հրդեհին առաջքը չուտով առնուեցաւ։ Հրդեհին ծագման պարագաներուն վրայ քննութիւն բացուելով, բռնկած տեղւոյն տախտակամածին վրայ գտնըւեցան դիւրաբորբոք աղեր, լուցկիի տուփեր, վառած ու մարած փայտի կտորներ, ալտոտ տաբատ մը, չապիկ մը, և ուրիշ դիւրաբորբոք նիւթեր։ Քննիչք լուցկի մը վառելով երբ մութ անկիւնները կ'դիտէին, այդ դիւրավառ նիւթերն իսկոյն բռնկեցան, որով հասկցուեցաւ թէ այդ նիւթերը դիտմամբ և հրձիգութեան նպատակաւ պատրաստուած էին։ Այս ոճրին հեղինակները գտնելու համար կատարուած հարցաքննութիւնն հաստատեց թէ Եուվան, Ալէքօ և Թանաչ անուն երեք Ցոյներ մաս ունէին այս դաւաճանութեան մէջ և հետեւապէս ձերբակալուած են։ Գործարանին մեքենաներուն մէջ գտնուած ծխախոտներու քանակութիւնը կ'քննուի, որմէ վերջ տոմարները պիտի քննուին, ըստ որում կ'կարծուի թէ գողութիւններ պատահած ըլլան։

ԿՏԱՒԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ.—Հանրօգուտ չինութեանց նախարարութիւնը 15 տարուան մենաշնորհ տուաւ երկրաչափ Ֆարի պէյի՝ Պոլսոյ մէջ կտաւի գործարան մը հաստատելու։

ՄԱՔՍԱՅԻՆ վերատեսչութեան կողմէ Աքիֆ պէյ երէկ Իսկէնտէրուն ուղեւորեցաւ՝ տեղւոյն մաքսատան գործառնութեանց վիճակը քննելու։

ԳՈՂ ԵՒ ՈՃՐԱԳՈՐԾ.— Նախընթաց օրը Զըպուգլու պարտէզի մը մէջ Սիւլէյման և Եանի անուն երկու չարագործներ՝ Տիմիտրիի վրայ յարձակելով, 3 ոսկին կողոպտեցին և հրացանով քանի մը տեղէն ծանրապէս վիրաւորեցին։ Պէյքօզի ոստիկանութիւնն յաջողեցաւ չարագործներէն մին ձերբակալել։

ԴԵՂԱՐԱՆՔ, իբրեւ դեղ քանի մը չիչ քինինաք միայն պահելու արտօնեալ են, մինչդեռ դեղարաններ կան որ պարզապէս գինետուն մը դարձած են, իրենց քինաքիներով, օղիներով, գինիներով եւն։ Ոստիկանութիւնը նախընթաց օրը Շահզատէ-Պաշիի կողմն այս կարգի դեղարան մը փակեց, որ չիշով պատուական ... կ'ծախէր իրբեւ դեղ, մինչդեռ բժիշկները կ'դատապարտեն դեղն իբրեւ վնասակար առողջութեան։ Դեղարանին վրայի սենեակն ալ մերթ ընդ մերթ գինետան մը երեւոյթ կ'առնէր ուր Բագոսի խնկարկուները կ'ըմբոշխնէին օղին։

ՆԻԿՈՄԻԴԻԱՅԷ մեզ կ'գրեն Սեպտ. 1 թուով։—«Քանի մը օրէ ի վեր քաղաքիս ծովեզերեայ կայս. Քէօշկը փութով կ'նորոգուի. երկաթուղւոյ կայարանի կամուրջէն դէպ ի քէօշկը խճուղի մը կ'չինուի, երկու կողմը 75 սանթիմէթր բարձրութեամբ պատերով։ Կ'ըսուի թէ հրաման եկած է քաղաքս՝ չուրջ 1,500 ոսկի ծախսելու։ Ասկէց զատ Հէրէքէյի գործարանին չուրջն ալ այլեւայլ չինութիւնք կ'կատարուին փութով։»

ՍԷԼԱՆԻԿԻ մէջ անցեալ ԴՇ. օրը Նիքօլա անուն Ցոյնի մը տունը խուզարկուելով, $1\frac{1}{2}$ օխա վառօդ գըտնուեցաւ։ Նիքօլա ձերբակալուելով, պահականոց տարուած պահուն, ուրիշ երկու Ցոյներ ոստիկանին վրայ յարձակելով փորձեցին իրենց ընկերն ազատել, բայց չյաջողեցան, և իրենք ալ օձիքը ձեռք տալով գացին ծակը մտան իրենց ընկերոջ հետ։ Ասոնք, յետ հարցաքննութեան, յանձնուեցան դատական իշխանութեան։

ԻԶՄԻՐԻ մէջ, ապահովագրական ընկերութիւնք իրաւ որ չահելու վրայ են։ Ցունուարէն մինչեւ Օգոստոսի վերջերը պատահած հրդեհներուն երեսէն յառաջ եկած վնասը 27,400 անգլ. ոսկւոյ հասած է։ Մաքսատան հրդեհէն յառաջ եկած վնասն այս հաշուոյն մէջ չէ։ Անցեալ տարի ութ ամսուան մէջ 20,604 ոսկի եղած էր, մինչ նախընթաց տարի 14,080 ոսկի եղած էր։

ԵՂՋԵՐԱՒՈՐ ՄԸ.— Փոխաբերական իմաստով չառնէք, իբրպէս եղջերաւոր մը ծներ է կին մը Անցեալներն ի Վան, ինչպէս կ'գրէ մեր թղթակից։ Այս հրէշ արու էր, աւելի չան գլուխով քան մարդու, և աչք ալ չունէր։ Ասոր կողքին փակած էր սարօրինակ սողունի երեւոյթով ուրիշ հրէշ մը՝ նմանապէս եղջերաւոր, երկուքն ալ ողջ, զորս խեղճ մայրն արգանդին մէջ կրած ատեն խածատելու սուր ցաւեր կ'զգար։ Այս երկուորեակ կա՛մ մեռած է ի վերջոյ, կամ ողջ ողջ թաղուած, իբրեւ ---------; Եթէ Ամերիկա ըլլար, ապահովարար հարստութեան աղբիւր մը պիտի ըլլար նոր Պարնըմի մը ձեռքը։

ՏՕՔԹ. Ա. ԹԱԳՒՈՐԵԱՆ
Վիեննայի Բժշկ. Համալսարանէն
ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ ԲԺԻՇԿ ԵՒ ՄԱՍՆԱԳԷՏ
Տղայոց և Ներքին հիւանդութեանց
Բարիզի մէջ իր ուսման չրջանն աւարտելէ և երկար ժամանակ տեղւոյն հիւանդանոցներուն մէջ փորձառութիւն ստանալէ ետքը, Կ. Պոլիս դարձած է, և իր բնակութիւնն հաստատած է Գատըգիւղ, Թատրոնի մօտ, Քիրիլոս փողոց, թիւ 28։ Կ'ընդունի հիւանդներ ԲՇ, ԴՇ, ՈՒՐ, կէս օրէն մինչեւ ժամ 2էն $4\frac{1}{2}$։ Վճարեալ աղքատ հիւանդները ձրի կ'դարմանէ։ 12—3

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՔ

ԵՂԵՐԱԿԱՆ ՄԱՀ ԱՒՍՏՐԻՈՅ ԿԱՅՍՐՈՒՀԻԻՆ

ՆՈՐ ՄԱՆՐԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆՔ

Ժողովրդական ցաւակցութիւններ Ժընեւի մէջ.— Սեպտեմբեր 12ին Ժընեւցիներուն ցաւակցական արտայայտութիւնները մեծ ցոյցի մ'երեւոյթն առին։ Գրեթէ աննկարագրելի է այս տխուր և մեծ սգոյ թափորը. հանդիսական և սրտագրաւ արտայայտութիւն մ'էր ժընեւցիներուն ըրածն, որ ինքնաբերաբար թափորին մասնակցելով, իւրաքանչիւր ոք իր սրտին և զգացումներուն համաձայն ազատ թռիչ մը կուտար զգացած ցաւին ու տխրութեան։ Քաղաքին վաճառատուները, գրասենեակները և գործատուներ՝ Դաչնակցային Խորհրդին բաղձանքին վրայ՝ գոցուած էին. պաշտօնեաներուն, ծառաներուն և գործաւորներուն արձակուրդ տըրուեցաւ որպէս զի սուգի թափորին երթան, որուն ժընեւ քաղաքին բնակիչներուն կէսը մասնակցեցաւ։ Հազարաւորներ ժընեւի չրջականներէն քաղաք թափեցան։ Հակառակ կիզիչ արեւու մը ճառագայթներուն՝ գլխարկնին հանած լռիկ մնջիկ պանդոկին առջեւէն կ'անցնէին. կայսրուհիին բնակած յարկին պատուհանները գոց էին։ Վեհափառ Տիկնոջ աչուըները փակելէն ի վեր այդ յարկերուն մէջ արեւու ճառագայթ մը թափանցած չէր։ Ժամը $11\frac{1}{2}$ պանդոկ կ'հասնէին աւստրեւհունգարական դեսպան կոմս Կուֆշդայն՝ Ֆոն Պէրցէվից Թիկնապահ, դեսպանատան քարտուղար Քրոնար որք պատշգամն ելան, ուր արդէն կ'գտնուէին լրագիրներու թղթակիցներ։ Քարափին վրայ հազարաւոր գըլուխներու կոյտ մը հաւաքուած էր. միայն քանի մը քաղաքային զինուորներ հոս ու հոն կ'երթային կուգային բարեկարգութիւնը պահպանել տալու համար։

Պանդոկին քովէն և չրջակայ փողոցներն առտուան ժամ 10էն արդէն գոցուած էին։ Հրապարակի վրայ գըտնուող տներն ու թափորին անցնելիք փողոցները Զուիցերիոյ և Ժընեւ քաղաքին դրօշներովը զարդարուած էին, Աւստրիական դրօշներն ալ հոս ու հոն կ'տեսնուէին։ Ժընեւի մէջ բնակող Թիրօլցիները կայսրուհւոյն դագաղին վրայ փունջ մը դրած էին, այս վերտառութեամբ. «Ժընեւի հաւատարիմ Թիրօլցիներն առ իրենց անմոռանալի կայսրուհին»։ Բարեկարգութիւնը չխանգարուեցաւ և ոստիկանք պէտք չունեցան «ե՛տ, ե՛տ» պոռալու։ Ժամը 12ին քառորդ մնացած եկեղեցեաց զանգակներուն ղօղանջիւնը թափորին գալուստն աւետեց։ Կուֆշդայն կոմսն ու Զօր. Պէրցէվից անմիջապէս պատշգամին վանդակներուն մօտեցան։ Թափորին առջեւէն կ'երթային բարապաններ իրենց երկայն և գեղին վերարկուներով, և որոց կ'հետեւէին Ժընեւի քաղաքապետութեան և աւուրաձաններու ներկայացուցիչները։ Թափորին հետեւողներն ամենքն ալ սեւեր հագած էին։ Պանդոկին մօտեցած ատեն գլխարկնին կ'հանէին և կիզիչ արեւուն ներքեւ հանդարտ կ'քալէին։ Ամէն ոք լուռ ու մունջ ակնարկ մը կ'ձգէին թէ՛ այն երկու անձերուն վրայ, որք Ֆրանց Եոզէֆ կայսեր ներկայացուցիչներն էին եւ թէ՛ առաջին յարկին պատուհաններուն վրայ, ուր կայսրուհին կ'հանգչէր։ Շատեր գլխու խոնարհութեամբ կ'ողջունէին. Կուֆշդայն կոմս և Զօր. Պէրցէվից նոյնը կ'ընէին։ Թափորին ետեւէն անմիջապէս վերջ կուգային դատարաններու պաշտօնեաներն եւ ուրիշ պաշտօնակալք։ Ասոնցմէ վերջ օտար գաղութներու անդամք, որք իրենց հիւպատոսներէն թափորին մասնակցելու հրաւիրուած էին, և յետոյ Ժընեւի քաղաքապետութիւնը։— Այն ատեն կենդանի ոգեւորութիւն մ'ստացաւ թափորին պարզած տեսարանը, վասն զի սեւ զգեստներ դադրած էին այլ եւս և չատեր մութ գեղին յարդէ գլխարկներ դրած էին, զոր ընդհանրապէս Զուիցերիացիք նախամեծար կ'համարին։ Կէս ժամ անդադար մէկ կարգի վրայ չորսական հոգի անցան և յետոյ թափորը խառնակ երեւոյթ մ'ստացաւ, թէեւ չոգեկառքերու և նաւային ընկերութեանց պաշտօնեայք կարգը դեռ պահած էին և կիներ, տղաքներ հետզհետէ անցան պանդոկին առջեւէն։ Թափորին անցքը ճիշտ 1 ժամ տեւեց, և ամբողջ այս միջոցին Ժընեւի մայր Եկեղեցիին մեծ զանգակը կ'ղօղանջէր։ Այս զանգակն որ շատ քիչ առիթներու մէջ կը զարնուի, Ժընեւ քաղաքին նուիրուած է Հակոբոս Կղեմէս Պապէն։

Իլիզապէթ կայսրուհիին գոհարեղէնները.— Իլիզապէթ կայսրուհիին անձնական գոհարեղէնները պէտք չէ չփոթել այն գոհարեղէններուն հետ, որ Աւստրիոյ կայսերական Տան սեփականութիւն են և յատկապէս Պալատին գանձատան մէջ կ'պահուին ու կայսրուհիէ կայսրուհի կ'փոխանցուին։ Իլիզապէթ կայսրուհիին յատուկ գոհարեղէնները կ'բաղկանան մասնաւորապէս Կայսեր և օտար վեհապետներէն ու իշխաններէն իրեն նուէր տրուած զարդերէն, զոր

չուրջ 26 տարի առաջ կայսերական գոհարանը մը ցուցագրած և գին տուած է անոնց։ Ցուցագրութիւնը վեց օր տեւած է։ Գոհարեղէններուն իրական արժէքն է 2ուկէս միլիոն ֆիօրին, բայց եթէ առանց չինութեան եղանակին, ելուզումն և յղկումը նկատի առնուի, այն ատեն գինը 4—5 միլիոն է։ Ասոնց մէջ մասնաւորապէս գեղեցիկ, անխառն և նշանաւոր է երեք կարգի վրայ շարուած արժէքաւոր մարգարիտէ մանեակն, զոր կայսրը Կայսրուհւոյն պարգեւեց գահաժառանգ Ռուտոլֆի ծննդեան առթիւ և որուն արժէքն է 75,000 ֆիօրին։ Հիմակ այս մարգարիտներն 300 հազար ֆիօրին կ'արժեն։ Կայսրուհին իր գոհարեղէններէն մաս մը իր աղջիկներուն և ազգականներուն պարգեւ տուած է։

[Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէ, 13 Սեպտ.]

—Վիներ Ալկէմայնը կ'ըսէ թէ Ֆրանց-Եոզէֆ կայսրը պիտի կրնայ դիւցազնաբար կրել իր ընդունած հարուածը։ Իր մասնաւոր բժիշկն, որ Շէօնպրիւն կանչուած էր հեռագրաւ, կայսեր վիճակը շատ գոհացուցիչ գտեր է։ Կայսրը փափաք յայտներ է շաբթուս մէջ խոստովանիլ և հաղորդուիլ առնել։ Պալատական հինգ քարտուղար կ'օգնեն կայսեր՝ պետական գործոց կարգադրման մէջ։ Շէօնպրունի հեռագրատան պաշտօնէից թիւը կրկնապատկուած է, ա՛յնքան բազմաթիւ են քաշուած հեռագիրք։

—Պապին ցաւակցական հեռագրին, կայսրն հետեւեալ պատասխանը տուած է. «Այն ահաւոր դժբախտութեան մէջ, որ հարուածեց ընտանիքս եւ զիս, Ձեր Սրբութեան խօսքերը, լի՝ սուրբ ցաւմամբ և այն հաւատով որ իմ միակ ապաւէնս եղած է միշտ, սփոփանք մը բերին բեկեալ սրտիս։ Ընդունեցէք, Սրբազան Հայր, խորին շնորհակալիքս՝ Ձեր հայրական օրհնութեան համար։ Հաճեցէք առ յապա եւս յիշել ձեր աղօթից մէջ սիրելի եւ սարսափելիս ընկերուհւոյս հոգին, զիս և ընտանիքս։»

—Հունգարիոյ Խորհրդարանին մէջ, նախագահ Տէզիրէ Զիլաճի հայրենասիրական յուզմամբ թրթռուն բանախօսութիւն մ'արտասանեց, որ արտասուք քամեց ներկայից աչուըներէն։ Ցետոյ հետեւեալ առաջարկներն ըրաւ որք միաձայնութեամբ ընդունուեցան. «Խորհրդարանն իր խորին ու ակնածական ցաւակցութիւնը պիտի յայտնէ Ն. Վեհափառութեան։ Օգոստափառ հանգուցեալոյն յիշատակն եւ մահուան ազգին երախտագիտութիւն պիտի յաւերժանան մասնաւոր օրէնքով մը։ Այդ սուգին հետեւանօք Խորհրդարանը կ'եղադրէ իր աշխատութիւններն յուղարկաւորութենէն եւ մինչեւ երեք օր։ Մինչեւ այն ատեն Խորհրդարանը պիտի կրնայ արտասովոր նիստեր գումարել որոց օրակարգը պիտի ըլլայ մի միայն ցաւագին պատահարին նկատմամբ լինելիք տնօրինութիւնք։ Երեսփոխանք մէկ ամիս սուգ պիտի պահեն։» Աւագաց ժողովին մէջ եւս, նախագահն արտասանեց սրտառուչ բանախօսութիւն մը, որուն ունկնդրեցին յոտնկայս, և առաջարկեց յոտս գահոյից մատուցանել Մաճառ ազգին հաւատարմութեան, սիրոյ եւ ցաւակցութեան զգացմունքը։

—Բէշթայի Թաղապետական Խորհուրդն եւս, արտասովոր նստի մը մէջ, յաւերժացուց ողբացեալ կայսրուհւոյն յիշատակը, նոյն օրուան ատենագրութեան մէջ անցունելով և իր խորին ցաւակցութիւնն առ Վեհ. կայսրն։ Բէշթա քաղաքը մասնաւոր պատուիրակութիւն մը պիտի ղրկէ յուղարկաւորութեան հանդէսին։ Թաղապետական Խորհուրդն իր նիստերը պիտի դադրեցնէ ի նշան սգոյ։ Բէշթայի ժողովուրդը պիտի հրաւիրուի սեւ դրօշակներ կախել բոլոր պատուհաններէն վար եւ 30 օր այնպէս թողուլ։ Մաճառ պատկերահան Մ. Կիւսթավ Մանհայմըր Բէշթայի առաջին քաղաքապետին՝ Մ. Եոզէֆ Մարքիսի ներկայեց ազգային յուղարկաւորութեան ծրագիր մը, որուն մեծ չափականութիւն կ'ընծայուի հունգարական մայրաքաղաքին այլ եւ այլ ակումբներուն մէջ։ Այս ծրագրին գլխաւոր կէտերն արդէն հաղորդուեցան նախարարապետ Պառոն Պանֆիի, և կառավարութեան հաւանութեան միայն կ'սպասուի մանրամասնութիւնները սահմանելու և ազգ. սուգին այս հանդիսաւոր ցոյցին օրն որոշելու համար։ Արարողութիւնը տեղի պիտի ունենայ այն մեծ հրապարակին վրայ, որ Խորհրդարանի նոր պալատին և երկրագործական նախարարութեան պաշտօնատան միջեւ կ'տարածուի, և կամ Սէն-Ժէրար լերան կատարին վրայ որ Հունգարիոյ մայրաքաղաքին վրայ կ'իշխէ։ Հսկայական մեծութեամբ դամբան մը պիտի կանգնուի հրապարակին մէջտեղը, և Հունգարիոյ խորհրդաւոր պատկերը, վիթխարի մեծութեամբ, արտասուաթօր պիտի խոնարհի գերեզմանին վրայ։ Զորս բոլորտիքը պիտի շարուին ճրագակալներ և եռոտանիներ, որոց մէջ պիտի վառուին մեծ կերոններ. Բէշթայի բոլոր սահմանադրական մարմիններէն և լոր նահանգային բոլոր քաղաքներու կողմէ պատգամաւորութիւններ կարգաւ պիտի անցնին տապանին առջեւէն, մինչդեռ նուագախումբերը պիտի ածեն մեռելական քայլերգներ. Բանախօսութիւններ պիտի արտասանեն կառավարութեան, խորհրդարանին ու քաղաքին պատուիրակները. վերջապէս Բէշթայի եւ գաւառներու երգեցիկ ընկերութիւնք հանդիսաւոր պարագային պատշաճող քանի մը եղանակներ պիտի նուագեն։

—Սերվէդ կ'պատմէ. —«Էլիզապէթ կայսրուհին, իր սիրելի որդւոյն՝ Ռուտոլֆ իշխանին մահուան առթիւ զգացած անհուն վիշտը փարատելու համար, ասկէ ութ տարի առաջ Միրամար շոգենաւով Իզմիր այցելեր է ոչպաշտօնապէս, և իր հետ ունենալով Իւլամ Խավազ մը, հետեւոտն ելեր է մինչեւ Գատիֆէ Գալէսի, որ Իզմիրի ամէնէն բարձր կէտն է։ Լերան վրայէն Իզմիրի ծովածոցին նկարագեղ և սփոփարար համայնապատկերը դիտելէ յետոյ, մօտերը սեւամորթներու հարսանիքի մը ներկայ գտնուեր է։ Սեւամորթ կիները «բարով եկաք, տիկին», ըսելով՝ դիմաւորեր և մեծարանքներ ըրեր են։ Կայսրուհին թրքական սուրճը խմելէ վերջ, դրամական նուէր մ'ըրեր է հարսին։ Վերադարձին, Տէրվիշներու աղօթարանն այցելեր է, ուր կրօնական արարողութեան ներկայ գտնուելէ զատ ունկնդրեր է Մարգարէին Ծննդեան Գրքին ընթերցման կատարուած աղօթքէն վերջ ներկայից հետ «ամէն» ըսեր է։ Ի նշան իր գոհունակութեան, սեւ չըրջագգեստին կուրծքէն ծանրագին ասեղ մը տուեր է Շէյխին՝ խնդրելով որ Թէքքէին մէջ թաղուած անձին դամբանին [Թիւրպէ] վրայ դնէ ի յիշատակ իր այցելութեան։ Շէյխն ալ 2 հատ հինաւուրց և մեծագին ոսկի նուէրեր է կայսրուհւոյն, որ յոյժ գոհ մնալով, յատկապէս շոգենաւ հրաւիրեր է Շէյխն և մեծարեր է։ Կայսրուհին նմանապէս այցելեր է Իզմիրի մզկիթը, կառավարական պաշտօնատունը, և այն ատենուան կուսակալին կողմէ Իզմիրի բերքերէն նըւիրուած նարինջներն ու լեմոնները շնորհակալութեամբ ընդունեւ և երեք օր Իզմիրի շուկաներն ու տեսնելու արժանի վայրերն այցելելէ վերջ վերադարձեր է։ Կայսրուհին երկայնահասակ, նրբակազմ, բարեխոհ և քաղաքավար կին մ'ըլլալով, իր մահը մեծ վիշտ կ'պատճառէ ամէն զինք յիշողներուն։»

ՎԼԱՏԻՎՈՍԹՕՔԷ կ'հեռագրուի թէ Բրուսիոյ Հայնրիխ իշխանը Սպտ. 11ին նոյն նաւահանգիստը ժամանելով, գերմանական Տէօյչլանտ յածանաւին ու ռուսական մարտանաւերն ողջոյններ փոխանակեր են։

ՔՈՒՊԱՅԻ ԵՒ ՓՈՐԹՕ-ՌԻՔՕՅԻ համար որոշուած մաքսային նոր սակագնէն պիտի օգտուին բոլոր պետութեանց ապրանքները [մինչեւ հիմա սպանիական ապրանքները միայն կ'օգտուէին]։ Ամերիկացիք չունին ու և է առաւելութիւն, որ շնորհուած չըլլայ նաեւ միւս ազգերուն։ Մէտրական դըրութիւնն ընդունուած է։ Փորթօ-Ռիքոյի և Քուպայի ծխախոտներուն վրայ միեւնոյն մաքսերը դրուած են։

ՊԷՔԻՆԷ կ'հեռագրուի թէ Լի-Հունկ-Չանկի հրաժարեցումը ծանուցանող արքայական հրովարտակը կ'աւելցնէ նաեւ թէ Լի պիտի պահէ սակայն առաջին մեծ քարտուղարի պաշտօնը։ Հետեւաբար պաշտօնանկութիւն մը չէ եղած, այլ պաշտօններու թեթեւցում մը պարզապէս։ Այս փոփոխութեան հետեւանօք, Հանքային փոխարքայ Չանկ-Չի գերակշիռ ազդեցութիւն մը կ'ունենայ։ Չանկ-Չի Մէնիկ երկաթուղւոյն վարչութեան նախագահներէն մին է։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ծովային գործոց նախարար Մ. Լօքրուայի որոշմամբ՝ օտար սպաներ պիտի չարտօնուին այլ եւս պաշտօն վարել ֆրանսական մարտանաւերու մէջ։ Մինչեւ հիմա օտար պետութեանց նաւային սպաներու թոյլ կ'տրուէր ժամանակի մը համար Միջերկրականի նաւախմբին մէջ ծառայել։ Մ. Լօքրուա ծովային ռազմափորձերու տեսակէտով այս թոյլտուութիւնն անպատշաճ նկատելով, որոշեց որ ասկից վերջն օտարներն հեռաւոր ծովային կայաններու մէջ միայն պաշտօնի կանչուին, եթէ ուզեն։

ՉՕՐ. ՈՒՏՖՈՐՏ, Մ. Նահանգաց Մատրիտի նախորդ դեսպանն՝ ի պատիւ Դոլգոյ կոմսին 70րդ տարեդարձին պատրաստուած խնջոյքի մը առթիւ ճառ մը խօսելով, ի մէջ այլոց ըսաւ. «Չեմ կրնար ըսել թէ ամերիկեան դրօշը պիտի մնա՞յ ամէն տեղ ուր գնաց վերջին ատեններս. բայց համարձակօրէն և ուղղակի պիտի ըսեմ թէ ուր որ դացած է մեր դրօշն աշխարհի մէջ, իրեն հետ պիտի տանի քաղաքակրթութիւնը, մարդասիրութիւնն ։ Աստուած օգնէ՝ մեզ յաւիտեան։»

ՇԱՆԿԱՅԻ ՄԷՋ ԽՌՈՎՈՒԹԻՒՆՆԵՐ. Մայր. Արեւելքի սուրհանդակն հետեւեալ տեղեկութիւնները կ'բերէ Շանկայի մէջ վերջերս տեղի ունեցած խռովութեանց վրայ, որոց հետեւանքն եղաւ Հուամբու նաւահանգստին առջեւ գտնուած պահականաւերին նաւաղներուն ցամաք ելնելը։ Արդէն 10 տարի առաջ խռովութիւն մը պատահած էր, երբ ֆրանսական առանձնաշնորհեալ ընկերութիւն մը Չինաց նուիրական համարած հողերուն վրայէն կ'ուզէր երկու ճամբայ բանալ. դէպքերը չմեծցնելու համար այն ատեն խոհեմութիւն սեպեցին սպասել։ Բայց այս տարւոյն սկիզբն անհրաժեշտ շինութեանց համար գետին պահելով, Ֆրանսացիք որոշեցին, այս անգամ, խնդրոյ տակ եղած հողերն առնել, ի՛նչ որ ալ պատահի։ Ուստի Շանկայի նահանգապետին դիմեցին, բայց չինական սովորութեան համեմատ այս վերջինը գործը ձգձգեց ժամանակ վաստկելու համար։ Ֆրանսական հիւպատոս Մ. տը Պըլզա որոշեց զինուորական ուժով գրաւել հարկ եղած տեղերը։ Հետեւաբար Էքլէռէօռ պահականաւէն գումարտակ մը զօրք դուրս ելաւ, և առաւօտեան ժամ 6ին ընկերութեան գործաւորներն սկսան գետինը փորել։ Այս առաջին գործողութիւնն առանց դժուարութեան կատարուեցաւ. բնիկները բաւական ստուար բազմութեան մը ներկայութեան՝ որ կամաց կամաց յառաջ գալով յարձակեցաւ հոն գտնուող քանի մը հետաքրքիր Եւրոպացիներու վրայ։ Այն ատեն Էքլէռէօռի նաւաղներն սկսան իրենց սուիները գործածել։ Երկու չինացի սպաննելով, քանի մը հոգի ալ վիրաւորեցին։ Ֆրանսական կամաւորներու ընկերութիւնն անմիջապէս հաւաքուեցաւ, բայց նոյն միջոցին արդէն Չինացիք Եանկ Քինկ Բանկ գետին վրայ շինուած երկու եւրոպացւոց տուներուն վրայ յարձակած էին։ Կամաւորները անոնց վրայ կրակելով՝ յաջողեցան ամբոխը ցրուել։ Հետեւեալ օրը խռովարարներն յառաջացան դէպ ի Ֆրանսացւոց կայանն և ցիցեր շարժելով անոնց դէմ նախատինք կ'տեղային։ Ֆրանսացիք կրակ ընելով՝ չորս հինգ չինացի ինկան։ Պահականաւին հրամատարը քանի մը ռումբ արձակեց քաղաքին վըրայ. ահ ու դողը տարածուեցաւ ամեն կողմ և Չինացիք ստիպուեցան իրենց տեղերը քաշուիլ։ Նահանգապետն հիւպատոսին խոստացաւ անկարգութեանց առաջքն առնել։

ՎԷԹԷՐ ԼԻՃԸ, Շուէտի մէջ, անյատակ ջրհոր մը նկատուած է երկրին բնակիչներէն։ Շուէտացի գիտուններ այս առասպելը կ'ջրեն։ Վէթէր լճին զանազան կէտերուն վրայ կատարուած խորաչափական աշխատութիւններէն կ'հետեւցնեն թէ այս լճին ամէնէն խոր տեղը 11 մեթրէ աւելի չէ։ Սակայն Վէթէր լճին վրայ երեւցող շատ մը խորհրդաւոր իրողութիւններ անբացատրելի կ'մնան այս գիտնոց համար։ Այսպէս, օրինակի համար, դիտուած է որ—և անհիմն առասպել մը չէ—շնչաւոր էակներ, կենդանական թէ բուսական, ճշմարիտ ճամբորդութիւններ կ'ընեն կատարել Շուէտի Վէթէր լճին և Զըւիցերիոյ ու Գերմանիոյ սահմանագլխին վրայ գտնուած Գօնսթանցա լճին միջեւ։ Դիտուած է որ—միշտ ճշմարիտ գիտուններուն քննութեանց հետեւանքով— կենդանական կեանքը նոյնն է շուէտական լճին և գերմանական անուշ ջրի աւազաններուն մէջ։ Որչափ որ եղելութիւնը տարօրինակ թուի, այս գիտունները կ'հաւատեն որ, երբ Գօնսթանցայի լճին վրայ փոթորիկ մը ծագի, Վէթէր լիճը սովորականէն աւելի խոշոր ալիքներ կը թաւալեցնէ։ Փոխադարձաբար երբ փոթորիկ մը Վէթէրի լճին ջուրերը յուզէ, Գօնսթանցա լիճը առանց պատճառ մ'ունենալու կ'ալեծփի թեթեւապէս։ Այս երկու լճերուն եզերքները բնակողները այս երեւոյթը լաւ կ'ճանչնան, բայց գիտունները դեռ չեն կրցած գոհացուցիչ բացատրութիւն մը տալ այս մասին։

ԿՍԿԾԱԼԻ ՄԱՀ ՄԸ.— Նիւ-Եորքէ կ'հեռագրուի.— Ամսոյս 26ի Ուր. օրը մանկամարդ կին մը մեռաւ հոս, որուն անունն է Վանտա Վասբէնօ, բայց կ'ըսուի թէ Շերիբէնպէրկ կոմսուհին է, Սպանիոյ Խնամակալ Թագուհւոյն քեռաղջիկը։ Զրկանք և անօթութիւնն եղած են անոր մահուան պատճառ։ Կ'հաստատուի թէ կոմսուհին քանի մը ամիս առաջ Վիեննայէ Նիւ-Եորք փախաւ, ալորվհետեւ իր ծնողք կ'ուզէին զինք ամուսնացնել տարիքոտ ազնուականի մը հետ, որ անառակ և ցոփակեացի համբաւ ունէր։ Իր փախստեան ատեն, իրեն ընկերացաւ երիտասարդ մը՝ որու սիրահարուած էր։ Քանի մը ամիս վերջ, երիտասարդը կոմսուհւոյն գոհարեղէնները գողնալով Լոնտոն փախաւ, ուր կ'ըսուի թէ կ'գտնուի ցարդ։ Վանտա Վասբէնօ պզտիկ սենեակ մը վարձեց և ջանաց իր ապրուստը ճարել, բայց անկարելի եղաւ գործ մը գտնել։ Ուր. օր Պառոն Լանկէ, Նիւ-Եորքի աւստրիական դեսպանատունէն, փողոցի մը մէջ կ'հանդիպի հէգ կոմսուհւոյն և կ'ճանչնայ զայն. Վասբէնօ ամօթէն կ'մարի կ'իյնայ։ Լանկէ կառք մը բերել տալով տուն կը փոխադրէ և բժիշկներ կանչել կուտայ, բայց ի զուր, Խնամակալ Թագուհւոյն քրոջ աղջիկն անօթութենէ կ'աւանդէ իր վերջին շունչը։»

''ԲՒԶԱՆԴԻՈՆ,,Ի ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

Գ. ԷՖ. [Բեր․]. — Աստուած այդ մեղքը մեզմէ չի հարցներ։ Աւելի աղէկ կ'ընէք եթէ Արեւելքցի հին դրացիններու հարցնէք։ Մեք Ազնուաշուքն ա՛յն աստիճան մերժած ենք սկիզբէն ի վեր որ Բիւզանդիոնի Ա. թիւէն ցայսօր հատ մը չէք գտներ որ ի կիր արկած ըլլանք։ Ձեր գտնելիք մէն մի Ազնուաշուքին փոխարէն ոսկի մը կը խոստանանք Ազգ. Հիւանդանոցին(․․)։ Միայն Ազնուափայլ մակդիրը տիկիններուն եւ օրիորդներուն կուտանք․ զայս ալ մեր կոլոնտըրէին փոքրիկ տուրքը սեպեցէք գեղեցիկ սեռին համար։ Իսկ Գերապատիւը նմանապէս մերժած ենք. զի չգիտենք որո՞ւ տանք այս մէկ հատիկ մակդիրն, Արքեպիսկոպոսի՞ն, Եպիսկոպոսի՞ն, Մայրագո՞յն Վարդապետին, պա՞րզ Վարդապետին թէ... Աւագ Քահանային։ Ամենքն ալ Գերապատիւ են, եւ ո՛չ ոք Արժանապատիւ։ Հետեւապէս, մէյ մէկ մէճիտ Ազգ. Հիւանդանոցին համար, նա՛և ի փոխարէն իւրաքանչիւր Գերապատիւին զոր գտնէք Բիւզանդիոնի մէջ՝ թերթին Խմբագրութեան կողմէ ի կիր առնուած։ Մեք Վսեմափայլն ալ ջնջած ենք ըստ մեծի մասին. զի Իւլայի Բ. աստիճանէն ինչուան Վէզիրը Վսեմափայլ կ'ըսեն ու կ'երթան։

ԳԱԳԻԿ, (Վան).—Ձեր յիշած ձեռագիրը ղրկեցէք։ Շահեկան եւ հրատարակութեան արժանի ըլլալ կ'թուի։

ԱՅՍ ԱՒՈՒՐ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

Ֆրանսացին Անգլիացոց առջեւ.— Օմտուրման, 11 Սեպտ.—Այն զրոյց թէ Եւրոպացիներ գրաւած են զՖաշօդա [Խարթումէ 370 մղոն վեր], ճըշմարիտ ըլլալ կ'թուի։ Օմտուրմանի ճակատամարտէն քանի մը օր առաջ Էմիրը լսելով որ խումբ մը ճերմակ մարդիկ այն կողմերն հասեր են, մասնաւոր շոգենաւով մարդիկ ղրկեց գործը ստուգելու համար։ Իր գործակալներն Օմտուրման դառնալով՝ Էմիրը քշուած և անյայտացած գտան։ Քիչնէր տէր եղած էր անոր մայրաքաղաքին և մնացողներուն մեծ մասն ալ պաշարուած էին։ Սակայն յաղթող Անգլիացիք ստիպելով զիրենք որ իրենց առած տեղեկութիւններն հաղորդեն, յայտարարեցին որ երբ Ֆաշոդայի մօտեցան, ցամաքէն իրենց վրայ կրակ ըրին ճերմակներ՝ և հետեւաբար իրենք ստիպուեցան ետ քաշուիլ։ Քիչնէրի Թնդանօթակիր նաւերն ի մօտոյ Ֆաշոդա պիտի երթան։ Հրաման տրուեցաւ որ բոլոր պատերազմական թղթակիցները քանի մը օրէն Գահիրէ մեկնին։ Սթանտարտ մասնաւոր խմբագրականով մը ի վեր կ'հանէ այս լուրին բացառապէս ծանր հանգամանքը։

—Քիչնէրի ուղղակի գունդը Նեղոսի ձախ եզերքին վրայ գերի բռնեց Խարթումի Էմիրին առաջին տիկինը, եւ Սուտանցի յեղապետներէն միոյն Օսման Շէյխ Էտ-Տինի մայրը։ Խեղճ վիճակի մէջ էին։—Ամէն օր հազարաւոր բանտարկեալներ ազատ կ'արձակուին Օմտուրմանի մէջ։ Նաեւ Հապէշստանի Ցովհաննէս թագաւորին պարտութեան առթիւ Ապտուլլա Տէրվիշ զօրավարէն գերի բռնուած Հապէշներն ազատ արձակուեցան։ Քաղաքական մեծ կարեւորութիւն կը տրուի այս միջադէպին։

—Տէյլի Քրոնիքլ կ'ծանուցանէ թէ Զօրտոյէն նոր արշաւանք մը մեկնած է Պահր-էլ-Ղազէլ, զօրացնելու համար Մառշանի ֆրանսական արշաւախումբն որ Ֆաշոդա հասած ըլլալու է։

Սպանիա և Ամերիկա.— Սպանիոյ կառավարութիւնը մտահոգ է կոմս Ալմէնասի ընթացքէն, որ միտք ունի երեք նոր բանախօսութիւն մ'ընելու Ծերակոյտին մէջ, վկայութեան կոչելով շատ մը պաշտօնագիրներ։ Մարէշալ Պլանքօ հեռագրաւ բողոքեր է կոմս Ալմէնասի ճառին դէմ, և Զօր. Լինարէս Սանթիանտէրէ հեռագրաւ փոխարինութիւն պահանջեր է անկէ, բանակին դէմ նախատալից լեզու գործածելուն համար։

— Ֆիլատէլֆիայէ կ'հեռագրուի Թայմզի թէ Փիլիպպեանց և Քուպայի մէջ Սպանիացւոց ընթացքը մտահոգութիւն կ'պատճառէ Ամերիկեան կառավարութեան։ Զինուորաց ետ կանչուելու շարժումը դանդաղած է, ուրովհետեւ նախագահ Մաքինլի կ'վախնայ թէ մի գուցէ անոնց ծառայութեան պէտք ըլլայ։—Մանիլայէ ալ կը հեռագրուի թէ ապստամբք գրեթէ գրաւած են ամբողջ Լուզոն կղզին։ Մանիլա, Քավիթէ եւ Ալպէյի նահանգին փոքրիկ մէկ մասը միայն անոնց իշխանութեան տակ չեն գտնուիր։

—Ամերիկայի Ֆրանս. դեսպան Մ. Քանպօն հեռագրաւ հաղորդեց Մ. Նահանգաց պատասխանն Սպանիոյ ծանուցագրին, զինադադարը կնքուելուն հակառակ Փիլիպպեանց ապըստամբներուն կողմէ թշնամութիւններ շարունակելուն, ինչպէս նաեւ Մանիլայի բանակն երկրին ուրիշ մէկ կողմը տարուելուն նկատմամբ։ Ամերիկա կ'հաւանի ստիպել թագալներն որ յարգեն թշնամութեանց դադարումն, եւ չթողուլ որ նաւեր դուրս հանեն ապստամբութիւնը ծաւալելու համար։ Գալով Սպանիոյ բանակին տեղափոխման, Ուաշինկթընի դահլիճը պատասխաներ է թէ ասիկա պիտի փոխէ իրաց հին վիճակին պայմանները։

—Թանճէրի սպանիական դեսպանն և նաւային ու զինուորական կցորդները Մարոքի ծովեզերքը դացին՝ Սանդա-Քրուզի սպանիական ստացուածոց սահմանագլուխը ճշտելու համար։

—Մարէշալ Պլանքօ մեծ սիրով ընդունեց Հավանա գացող Ամերիկացի պաշտօնատարները։ Սպանիական իշխանութիւնք կղզիէն դուրս ելնելու պատրաստութիւններ կ'տեսնեն։ Փորթօ-Ռիքոյի մէջ սպանեամերիկեան յանձնաժողով մը դանդաղ նիստեր կ'ընէ՝ սպանիական զօրքերը կղզիէն պարպելու պարագաները կարգադրելու համար։

—Օրէկօն և Այօուա ամերիկեան մարտանաւերն ի մօտոյ երկար ճամբորդութիւն մը պիտի ընեն Խաղաղականի մէջ։

Հայնրիխ իշխանին կինը, դիտաւորութիւն ունի երթալու ամուսնոյն քով, որ կ'հրամայէ Չինական ջուրերու գերման տորմիղին, և որ պիտի չըվերադառնայ քիչ ատենէն։ Իշխանուհին Նոյ. ին Քիաօ-Չէու պիտի երթայ, հոն գտնուելու համար Ծննդեան տօնին։

Տուլոնի մէջ ամրաշխն զօրաց տասնապետ Կապանէր ձերբակալուեցաւ մատնութեան յանցանօք։ Կ'ըսուի թէ Ռուսիոյ պայմանագրին ծախեր է Քաթարոյի ամրութեանց յատակագիծերը, քսան հազար րուպլիի փոխարէն։ Այս մատնութեան գործ երեւան ելեր է Լոնտոնի զինուորական կցորդի մը հաղորդած տեղեկութեանց վրայ։

Աւստրիոյ Կայսրուհւոյն կտակին, որ արքունեաց մեծ մարաջախտի պաշտօնատան մէջ պահուած էր, ԲՇ. բացուեցաւ։ Կայսրուհին այս կտակին երկու տարի առաջ Օֆէն քաղաքին մէջ գրած է տխուր բնազդումներու ներքեւ։ Կտակն համառօտ է և կայսրուհին ինքն իր ձեռօք գրած է։ —Կտակին մինչեւ հիմա ծանօթ պարունակութենէն յայտնի եղած է թէ Լայնցի դղեակն իր ամէնէն սիրելի դստեր Արհիդքսուհի Մարի Վալէրիին և Քորֆուի Աքէլիոն պալատը Կիզէլա Արհիդքսուհիին թողած է և իր հնչուն դրամները թոռներուն ձգած է։ Այս դրամներուն մեծ բաժինը կ'իյնայ հանգուցեալ Ռուտոլֆ գահաժառանգին դուստր Էլիզապէթ Արհիդքսուհիին։ Կայսրուհին մեծ գումարներ ալ ձգած է բարեգործական նպատակներու համար, որոց տարեկան հասոյթն է շուրջ 75—80,000 ֆիօրին։

Տրէյֆիւսեան Խնդիր. — Պէրլին, 13 Սեպտ.— Վիսպատէնի մէջ Էսդէրհազի տեսնուած է։ Վօսիշէ Զայդունկ կ'յայտարարէ թէ Վիսպատէնի նամակատունն Էսդէրհազիի անուան նամակ մը հասած է. Էսդէրհազիի բնակութիւնն անծանօթ ըլլալուն՝ նամակն իր հասցէին ղրկուած չէ։

—Ռաբէլ և Մաթէն լրագիրները կ'ծանուցանեն թէ Մ. Ֆելիքս Ֆօռ Նախարարաց Խորհրդին մէջ Զօր. Զիւրլէնտէնի կարծիքը պաշտպանած է, որ Տրէյֆիւսի դատին վերաքննութեան անկարելի ըլլալն յայտարարած է։ Վերջնական որոշումը շաբաթ օրը գումարուելիք Նախարարական Խորհրդին յետաձգուած է։ Կացութիւնը ձգտեալ է։ Նախարարապետ Պրիսոն՝ Պրիւժէր զօրավարին առաջարկած է Զօր. Զիւրլէնտէնի յաջորդութիւնը։ Պրիւժէր տրամադիր է ընդունելու իրեն եղած առաջարկութիւնը։

—Ընկերվարական երեսփոխանները Երեսփ. Ժողովին մէջ մտադիր են ամբաստանել Մէլինի նախարարութիւնն որ գիտնալով Հանրիի խարդախութիւնը, թոյլատրեց Զօրավարներուն՝ երդուեալներու վրայ ճնշում բանեցնել խարդախուած նամակով, եւ Երեսփ. Ժողովին մէջ լռեց. երբ Քավէնեաք՝ Տրէյֆիւսի մատնիչ մ'ըլլալուն իբր անվիճելի ապացոյց Հանրիի խարդախած նամակը կարդաց։

[Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէ 14 Սպտ.]

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ.	Օ. Ո.	24 15½
Ամէնէն բարձր գին	»	24 16½
Ամէնէն վար գին	»	24 12
Ռումէլիի Երկաթուղի	Փր.	108 ⅜
Ամէնէն բարձր գին	»	108 ⅜
Ամէնէն վար գին	»	107 ¾

ԲԱՑՈՒՄ 4 Սեպտ.

Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ. Գ. Կ.	Օ. Ո.	24 18
Ռումէլիի Երկաթուղի	Փր.	108 50
Օսմանիյէ	»	— —
Ռէժի	Օ. Ո.	— —
Օսմ. Կայս. Պանքա	Փր.	— —
Քաէտի Ժէնէրալ Օթթ.մ.	Օ. Ո	9 16
Երկրագործական Պանքա	»	8 30
Սօս. Օթ. Շանժ է Վալ.	Ա. Ո.	3 13
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ.	Օ. Ո	4 01
Թրամուէյ բաժնեթ.	ղրշ.	700 —
» ժուիսանս	»	200 —
» պարտաթ.	»	498 —
Տէրքոսի Ջուրի Ընկ.	»	312 —
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	463 —

ՍԹԻԼԱՆՑ

Քոնսոլիտէ մէկ օրուան	Օ. Ո.	3 25
» ութ օրուան	»	1 25
Ռումէլի Երկթղ. »	Փր.	— —
» մէկ ամսուան	»	— —

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

20 ֆրանքնոց	ղրշ.	87 17
Անգլիական ոսկի	»	109 37
Բօլ Էմբէրիալ	»	90 10
Քրիմից	»	51 05
Մէճիտիէ արծաթ	»	107 33
Մէթալիք	»	97 20
Ռուպլ Թղթադրամ	Օ. Ո.	8 56

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	ղրշ.	109 25
Բարիզ 3 »	Փր.	23 02½
Ֆիօրին մանուս	»	10 88¾

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ԼՈՆՏՈՆ, 15 Սեպտ.

Օսմ. Քոնս. Սէրի Բ.	Ա. Ո.	47 — (կանխիկ)
» » » Գ.	»	26 — (կանխիկ)
» » » Դ.) բաց.	»	22 12 (կանխիկ)
» » » Դ.) գոց.	»	22 06 (կանխիկ)
Փոխառութիւն Գասապա	»	85 —
» Օսմ. 3½ %	»	101 50
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	11 87
Այտընի երկաթուղի	»	12 —
Եգիպտական միացեալ	»	109 75
Անգլ. Քոնսոլիտէ	»	110 —
Հելլենական 5 %	»	38 50
Մօնօբօլ Հելլենական 4 %	»	43 75
Ռանթ » 4 %	»	32 50
Պուլկ. Փոխառ. 6 % 1888	»	93 —
» նոր » 6 % 1892	»	93 —
Փոխան. Բարիզի վրայ	»	25 43¾
Դրամազեղչ	»	2 ½

ՊԵՐԼԻՆ, 15 Սեպտ.

Օսմ. փոխառութիւն 1888 մարք		97 10
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	113 —
Անատ. Երկ. պարտաթուղթ	»	97 60
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20 28

ԲԱՐԻԶ, 15 Սեպտ.

Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ.) բաց.	Փր.	22 45 (կանխիկ)
Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ.) գոց.	»	22 50 (կանխիկ)
» » » Բ.	»	— — (կանխիկ)
» » » Գ.	»	26 45 (կանխիկ)
Օսմանիյէ	»	398 —
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	108 50
Օսմ. Ռէժի	»	283 —
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	550 —
Ֆրանս. Ռանթ 3 %	»	103 05
Քաէտի Լիօնէ	»	873 —
Պանք տը Բարի	»	951 —
Սուէզի բաժնեթուղթ	»	3670 —
Իտալական Ռանթ	»	92 70
Սպանիական արտաքին	»	42 77
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25 28
Դրամազեղչ	»	2 —

ՎԻԵՆՆԱ, 15 Սեպտ.

Փոխան. Բարիզի վրայ	Ֆիօր.	47 60
» Լոնտոնի վրայ	»	120 32
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	58 70
Օսմ. Ռէժի	»	129 50

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

ՓԱՐԻԶ, 15 Սեպտ.—Անհիմն է այն լուր թէ Մ. Ֆէլիքս Ֆօռ՝ Տրէյֆիւսի դատին վերաքննութեան մասին Նախարարաց Խորհրդոյ խորհրդակցութեանց միջամտած ըլլայ։

—Ֆրանսայի այս տարուան ցորենի հունձքը 123 միլիոն հարիւրոլիտր եղած է։

—Արժանթինի կառավարութիւնն իրաւարար կարգեց զԱնգլիա։

—Ֆրանսական կառավարութեան կողմէ Աւստրիոյ կայսրուհւոյն յուղարկաւորութեան ներկայ պիտի ըլլայ Վիեննայի դեսպան Ռէվէրսօ մորքիզն, յատուկ դեսպանութեան մը հետ մէկտեղ, որ Մ. Ֆէլիքս Ֆօռի և Նախարարութեան կողմէ կ'ղրկուի։

—Վիճակագրական Դիւանը հրատարակեց Ֆրանսայի ցորենի հունձքին փնտռուած արդիւնքը, որմէ կ'հասկցուի թէ անցեալ տարուան բերքէն 35 միլիոն հէքթօլիտր աւելի է։

ՄԱԴՐԻՏ.—Խորհրդարանին Նիստերը դադրեցան. Հաշտութեան Ցանձնաժողովը անդամներն անուանուեցան։ Ցանձնաժողովը Սեպտ. 15/27ին պիտի սկսի գործի Բարիզի մէջ։

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ.— Սոսկալի մրրիկ մը աւերակեց Ճամաքայի [Անգլ. գաղթականութիւն] Քինկսթըն մայրաքաղաքը և Սէնդ-Լիւսի քաղաքը։ Շատ մարդիկ կան մեռած։

ՎԻԵՆՆԱ, 15.—Կայսրն հրաման ըրաւ յետաձգել Ցորելեանի հանդէսները։ Ցորելեանի օրը պարզապէս գոհաբանական աղօթք մը պիտի կարդացուի Պալատան մատրան մէջ։ Կայսրը չափազանց յուզուած ըլլալով՝ քիչ մը հանգիստի պէտք ունի. եկող ամիս պահ մը պիտի առանձնանայ։ Կայսրուհւոյն կտակին նկատմամբ ըսուածները վաւերական չեն։

— Կայսրուհւոյն յուղարկաւորութեան հանդէսին Սեւ Լերան իշխանին կողմէ ներկայ պիտի գտնուի գահաժառանգ իշխանը։ Նոյնպէս Պուլկարիոյ իշխանն եւ Ցունաստանի գահաժառանգ իշխանը ներկայ պիտի գտնուին։

—Կայսրուհւոյն մարմինն Աւստրիոյ հողն հասնելուն՝ բոլոր եկեղեցիները սուգի զանգակներ հնչեցնել սկսան։ Մեծ բազմութիւն ժողվուած էր Ինսպրուքի կայարանն երբ կայսրուհւոյն մարմինն հոն հասաւ։ Կրօնական արարողութիւնները կատարուելէն վերջը, դագաղակիր շոգեկառքը սկսաւ յառաջանալ դէպի Վիեննա։

ԲԱՐԻԶ.—Պատերազմական նախարար Զօր. Զիւրլէնտէն Նախարարաց ժողովին յանձնեց Տրէյֆիւսի դատին թղթածրարը։ Նախարարներուն մեծ մասը պաշտօնաթուղթերուն վաւերականութեան վրայ պնդեցին, ոմանք ալ հակառակեցան. բայց ամենքը միաձայն յայտարարեցին թէ նոյն պաշտօնաթուղթերը չէին ներկայացուած Զինուորական Ատեանին ի պաշտպանութիւն Տրէյֆիւսի։

ՍՕՖԻԱ.—Վարչապետ Մ. Ստոյլովի հրաժարման նկատմամբ լուրեր կը պտտին։

ԴՐԻԷՍԴԷ.— Իտալացիներուն դէմ ցոյցերն հետզհետէ կ'շատնան։ Կառավարութիւնը խիստ միջոցներ ձեռք առաւ յանցաւորները պատժելու։

ՀՐԴԵՀԻ և ԿԵՆԱՑ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹԻ ԲՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԵՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 12,954,533
ՀԱՍՈՅԹ 1896 ՏԱՐԻՈՅ 2,981,238

ՆՈՐԹԸՐԸՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 4,893,700
ՀԱՍՈՅԹ 1896 ՏԱՐԻՈՅ 1,121,900

Ընկերութիւնք երկնոյն Կ. Պոլսոյ միայնակ Գործակալութեան միջոցաւ կ'ապահովեն ամէն կարգի ապահովագրութիւններ ընդդէմ Հրդեհի, աւելի օգտակար եւ աւելի դիւրագին պայմանով քան ուրիշ ամէն ընկերութեանց տակերը, բազմատարբեր այն յաջորդական ապահովութեան զոր կ'ընծայեն իրենց դրամագլխոց մեծութեամբ եւ իրենց պահեստի մթերեալ գումարներուն առատութեամբ։ — Նաեւ իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն Հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուած վնասնին 29,000,000 Անգլ. Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

‘ՄԱՐԻԹԱՅՄ’

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 500,000 — ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 102,345

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ չորհնադուրս եւ թատրաստանակաւոր մէջի ապրանքներն եւ դրամածրարները խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց եւ այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ թիւ 21 եւ 22 կր. սենեակներն, առ ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց։

ՔՐԷՏԻ ԼԻՈՆԷ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԴՐԱՄԱԳԼ. 200 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔ
Հաշուեկշիռ ի 31 Յուլիս 1898

ԳՈՅՔ

Պատրաստ դրամ սնտուկին եւ պանքաներուն մէջ	143,553,355.99
Առեւտրական թղթեր	672,248,093.69
Ռեփոր	133,303,880
Ընթացիկ հաշիւք	350,333,589.48
Երաշխաւորութեամբ փոխատուութիւնք	126,612,464.23
Բաժնեթուղթ, մուրհակ, պարտաթուղթ եւ պետական արժեթուղթ	8,887,602.78
Անշարժ կալուած	30,000,000
Զանազան հաշիւներ	18,215,234.24
	1,483,154,220.41

ՊԱՐՏՔ

Աւանդ դրամ եւ ի տես մուրհակ	472,903,681.19
Ընթացիկ հաշիւք	553,668,894.81
Ընդունուած փոխանակագիրք	121,947,030.60
Պայմանաժամով մուրհակ	37,572,411.71
Զանազան հաշիւներ	47,062,202.10
Պահեստք	40,000,000
Արտասովոր պահեստ	10,000,000
Դրամագլուխ	200,000,000
	1,483,154,220.41

Հաշուեսումարներուն յար եւ նման է. Նշգ. Վարչ. Խորհրդոյ Ընդհ. Տնօրէն
ՀԱՆՐԻ ԺԵՐՄԷՆ Ա. ՄԱԶԸՐՍ

PILULES MOUSSETTE
ՄՈՒՍԷԹԻ ԴԵՂԱՀԱՏՆԵՐ
Կատարեալ յաջողութեամբ կ'բուժէ ՋՂԱՅԻՆ ՑԱՒԵՐԸ. ԿԷՍ ԳԼԽՈՒ ՑԱՒԸ.
ՍԻԱԹԻՔ բուռած սաստիկ յօդացաւը. Ամէն օր առաւօտ իրիկուն մէկ մէկ գործածել։

CAPSULES MATHEY CAYLUS
ՔԱՊՍՈՒԼ ՄԱԹՀԷՅ ՔԱՅԼԻՍ
Քիւպէպով, Քոբաէյիւի խէժով եւ Սանթալով պատրաստուած, կ'բուժէ ՓԱՄՓՈՒՇՏԻ ԼՄԻԶԱՆՑՔԻ հիւանդութիւնք. Օրը 8—10 հատ կ'առնուի։

GOUTTES JAPONAISES
DE MATHEY CAYLUS
ՄԱԹՀԷՅ ՔԱՅԼԻՍԻ ՃԱՓՈՆԻ ԿԱԹԻԼՆԵՐԸ
ԱՄԵՆԱՍԱՍՏԻԿ ԱԿՌԱՑԻ ՑԱՒԵՐԸ վայրկենաբար կ'բուժէ, առանց կրկնուելու։

Այս դեղերը կ'ծախուին Թուրքիոյ ընդհանուր դեղարաններուն մէջ։ 52—41

ՔՐԷՏԻ ԼԻՈՆԷ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԴՐԱՄԱԳԼ. 200,000,000 ՖՐ
ՊԱՀԵՍՏՔ 50,000,000 ՖՐ.
ԱՄԲՈՂՋ ՎՃԱՐՈՒԱԾ

ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ Կ. ՊՈԼՍՈՅ
Ղալաթեան խան Գարագէօյ, համաշխարհային մօտ

ՏԵՐ-ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ
Պոլսոյ կողմ, Սուլթան Համամ

ՔՐԷՏԻ ԼԻՈՆԷՆ կը կատարէ սեղանաւորական ամէն տեսակ գործողութիւն։
Փոխատուութիւն կ'ընէ արժէթղթոց վրայ։
Ընթացիկ հաշիւներ կ'բանայ ի փոխարէն աւանդ թողուած արժէթղթոց։
Ֆրանսական ու օտար զանազան հրապարակներու վրայ շրջաբերութեան կ'դնէ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐԵՐ եւ ՎԱՐԿԱԳՐԵՐ։
Պորսայի հրամաններ կ'կատարէ. կտրօններ կ'վճարէ։
Արժէթուղթեր կ'պահպանէ։
Դրամ կ'ընդունի ՉԷՔԻ հաշուով։
Պայմանաժամով ՄՈՒՐՀԱԿՆԵՐ կուտայ, որոշեալ պայմաններով։
Վարկագրերու տէրերուն համար մասնաւոր ՍԱԼՈՆ ունի։
ԴՐԱՄԱՐԿՂՆԵՐ վարձու կուտայ։
Առեւտրական տոմսերու, բեռնագրերու եւ փոխանակագրերու արժէքը կ'գանձէ։
ՊՈԼՍՈՅ ՏԵՐ-ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԸ կը կատարէ ամէն տեսակ սեղանաւորական գործեր։
Վաճառաց վրայ փոխատուութիւն կ'ընէ։
Վաճառք կ'ընդունի թէ իբրեւ անպայման աւանդ՝ պարզ մթերոցչէք առնալով եւ թէ յանձնակատարութեամբ՝ ի Պոլիս կամ յարտասահման վաճառման համար։

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ
Կ'ուզէ՞ք հոգուստի անգլ. եւ ֆրանս. կերպասներ. — Դիմեցէք Պահճէ-Գափու Համիտիյէ ճառաձսի թիւ 38, Օհան էֆ. Կիւմիշեանի վաճառատունն, ուր պիտի գտնէք եղանակին նորաձեւութեան համաձայն ընտիր կերպասներ։ Փափաքողաց հրապարակի վրայ ծանօթ դերձակի մը ձեռամբ եւ աժան գնով կարել կ'տրուի։ — Վճարման դիւրութիւն։ 70—5

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՄԵՆԱՀԻՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿ. Ն
ԿԵՆԱՑ ՎՐԱՅ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ ԵՒՐՈՊԱ

Բարիզ 1 եւ 3 Լը Բէլթիէ փողոց (Պուլվառ տէ Իթալիէնի անկիւնը)։ Ընկերութեան չէնքերն աչքի կը զարնեն իրենց վեհութեամբ, որով կը գրաւեն նախանցորդներուն ուշադրութիւնը։ Նոյն-Տամ տէ Վիքթուար փողոց թ. 42։

1898 Յունուար 1-ին ամբողջական երաշխաւորութեան գումարը ԵՕԹՆ ՄԻԼԻԱՐ ՔԱՌԱՍՈՒՆ ՄԻԼԻՈՆ ֆր. Ապահովագրեալներ 1,545,160,943 ֆր. Ընկերութեան հիմնուելէն ի վեր՝ 1845՝ ապահովագրեալներու վճարուած՝ մօտ 320 միլիոն։

1898-ին հինգերորդ գումարով վճարելի շահերն են 14,400,000 ֆր., 1897-են 1,424,000 ֆր. աւելի։

ԼԱ ՆԻՒ ԵՈՐՔ ունի 300,000 է աւելի անդամ, որոց Ընկերութիւնը կը կառավարեն, որոց կ'պատկանի Ընկերութիւնն եւ որոց կ'վերաբերին Ընկերութեան բոլոր շահերը։ Եթէ մասնակից էք, եւ կամ աւելորդ չէք, խնամ շահեկան է ձեզ համար ձեռնարկել Ընկերութեան մասնաւոր եղանակութիւններ։ Օրինակի համար մանրամասն տեղեկութիւններ ուղեցէք իրենց հասութեան վրայ՝ այդ հարցերին շուտ երաշխաւորեալ տոկոս ունի։ Նոյնպէս տաբեկւորներու եւ այրութեան համար ապահովագրութեան վրայ, ի դէպ մահուան պայմանաժամանակ մինչեւ մէջ մէջ. Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել առ

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա
Յ. ՈՒ. ՀՈՒՐԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Բանկէ-Պատուլ
ԱՆ ՉՈՒՔԱԶԵԱՆ
Վոյվոտա փողոց, Վիթալիս խան
Ղալաթիա

ԻԼԱՆ

ԽԱԶԻՆԷԼԻ ԽԱՍՍԱՅԻ ՇԱՀԱՆԷ

Խազինէի Խասսայի Շահանէճի միւպայիա օլունաճագ գունտուրալ ճիզմէլերին մաճր հալ րուժինին 7ինճի րուզար իրթէսի կիւնիւ գափորը գաթիոր վիրիլէճէկինտէն իթայա Թալիպ օլանլարըն Խազինէի միւշավիրէ ճնետ կէլմէլերի իլան օլունուր։ 3—3
1 Իյլուլ 314

ՌՈՍԻԱ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20 Իշխանութեամբ Նորագոյն հրատակով արտօնեալ
Ընկերութեան կեդրոնատեղին ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ
Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37
Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ. — ԿԵՆԱՑ — ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. — ԱՐԿԱԾՔ.

Ընկ. դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած 10,000,000 ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար 67,000,000
1895-ի հասոյթք 25,000,000
1881-էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է մօտ 100,000,000

Ընկերութեան քննիչ Բժ. Գալիօ Ն. ՀԻՆՊԵՐԿ
Ղալաթիա, Քարաքէօյ վրայ (Հին Մաքսատան մօտ)
Ընդհ. Գործակալութեան Թուրքիոյ համար ԹԻՕՏՈՐ ՍԻՕՊԵՆ

ՄՈՒՉՈՒԱԼ ԼԱՅՖ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ, ԱՇԽԱՐՀԻ ԷՆ ԿԱՐԵՒՈՐԸ
ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1842 ԻՆ Ի ՆԻՒ-ԵՈՐՔ
ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 1,314,000,000 ՖՐ. ԱՄԲՈՂՋՈՎԻՆ ՎՃՐԼ.
1897 ՏԱՐՒՈՅ ՀԱՍՈՅԹՔ 280,600,000 ՖՐԱՆՔ

Այժմու ապահովագրութեան գումարն է 4 միլիառ 853 միլիոն ֆրանք
Յաւելուած (Նախախնամութեան դրամագլուխ) 183,900,000 ֆր.

ՄՈՒՉՈՒԱԼ ԼԱՅՖ բաժնետէր չունենալով ապահովագրեալները միայն կ'վայելեն թէ' ապահովագրութեան եւ թէ շահագործման բոլոր օգուտները։

Անփոփոխ եւ հաստատուն քաղաքներ

ԳՈՐԾԱԿԱՆ ՍԱԿԵՐ. — Ապահովագրութեան մուրհակ՝ Ամբողջ կեանք եւ ժամանակաւոր բաժիններով։ Մուրհակ՝ 5 0/0 պարտաթուղթ. Մուրհակ՝ մասնակի եւ չերաշխաւորեալ վճարումներու։ Միւրհակ խառն՝ բստ կամս ամրոցի կեանք եւ չահ երաշխաւորեալ։ Մուրհակ՝ ցմահ յատուկ դրամագլուխով եւ շահով։ Զաւակներու օժտում։ Ցեխեր եկամուտ 10, 15, 17 եւ մինչեւ 18,39 0/0 էլ. եւն։

Ընդհ. Գործակալ Ճ. ՏԸ ԱՆՏՐԻԱ — Գործակալութեան վարիչ ԱԼՊԵՐԴ ՄԵՕԼՀԱՒԶԷՆ
Պոլիս. Պաղչէ-Գափու Իւչհէլի Պէյ Խան

ՉԿԱՐԴԱՑԱԾ ՄԻ ԱՆՑՆԻՔ

Բարձր դասու ընկերութիւններու մէջ տեսակ մը գարեջուր կ'գործածեն, որ մարդուս քաղցը հաճոյք մը պատճառելով ստամոքսը կ'առողջացնէ եւ մարսողութիւնը կատարելապէս կ'դիւրացնէ։ Ուստի է պատճառաւ առաջ եկած անհանգստութիւն անմիջապէս կ'բժշկուի այս գարեջրին շնորհիւ եւ մարդ նոր կեանք եւ ոյժ կ'առնայ։ Հասարակութեան ծանօթ է այս գարեջուրը եւ աշխարհի ամէն կողմ բժիշկներն ստամոքսի հիւանդութեանց եւ դժուարամարսութեան համար միայն այս գարեջուրը կ'յանձնարարեն որուն անունն է «Էտ-Բիէր տը Մոլթ Ֆրանք Տէժարտէն»։ Կերակուրէն առաջ Տէժարտէնի գարեջուրէն մէկ կամ երկու գաւաթ խմելով մարդս թէ' յոյժ կ'ախորժի եւ թէ ստամոքսին առողջութեանը ծառայած կ'ըլլայ։ Որովհետեւ գործածել սկսելուն պէս, ախորժակը կ'բացուի, կերածը դիւրաւ կ'մարսէ, քունը կ'կանոնաւորուի, եւ մարմինը կ'զօրանայ. փափկաճաշակ անձանց եւ ստամոքսի հիւանդութենէ նեղուողներու կը յանձնարարուի որ փոխանակ սովորական գարեջրի գործածելով ստամոքսնին խանգարելու, Տէժարտէնի գարեջուրէն գործածեն, որ թէ իրենց զուարթութիւն պիտի պատճառէ եւ թէ ստամոքսնին առողջ պիտի պահէ։ Կը ծախուի ամէն դեղարաններու, դեղավաճառանոցներու եւ մեծ նպարավաճառանոցներու մէջ։ ՏԷԺԱՐՏԷՆ անունը չկրող շիշերը կեղծ են։ 13—8

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվերբուլ եւ Միջերկրականի միջեւ նաւող շոգենաւեր

Անունք	Թոնօ	Անունք	Թոնօ
Ամասիս	3500	Թիպս	2500
Ռամսէս	3500	Մարէօթիս	2500
Մէնիս	3500	Ներքիս	2500
Անիւբիս	3000	Բեզա	2250
Ապօք	3000	Օսիրիս	2250
Անթաքիա	3000	Սֆինքս	2000
Օսմանլը	3550	Կարթաճ	1500
Ֆաքօս	2750	Ալեքս	1500

Ջիպրալթէ չոգ. ը Սեպտ. ի դէպ 3ին Լիվերբուլէ հոս կ'հասնի ընդհանուր վաճառքով։
Դիմել առ Ժ. Վ. ՈՒԻԹՕԼ եւ ԸՆԿ.
Ռւիթօլ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ եւ ԸՆԿ.
84. Ճէյմս Սթ. ֆր., Լիվերբուլ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Տարեկան 7 մէճտ. 6 ամս. $3\frac{1}{2}$. 3 ամս. 2 Մ. Կ. Պոլսոյ համար 3 ամս. 36 դրշ։ Արտասահման 40 ֆր. 6 ամս 20, 3 ամս. 10։ Թղթատարի ծախք մեր վրայ, բաց ի Ռուսիէ Լեհաստանէ։

Իւրաքանչիւր Թերթին կ'առորագրէ մի միայն
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆՆ
Ան որ կ'ուղղուին ամէն գրութիւնք
Խմբագրութեան ուղղուած Նամակ եւ այլ գրութիւններ չեն դարձուիր։

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ» ՕՐԱԳՐՈՅ
Կ. Պոլիս, Նº 23, 25, Պապը Ալի ճատտէսի

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի (24)

ՔԱՂԱՔ

ՎՐԷԺԽՆԴԻՐԸ

ՎԷՊ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

Ախտանիշերը բացորոշ էին. հիւանդութիւնը բոյն դրած էր, Օր. Գառնակերտեանի կոյս սրտին մէջ. մանկամարդ աղջկան առանց իր գիտութեան սիրահարած էր Պ. Սուրէն Մրայօնեանի։ Եւ այս կարգի լուրջ սրտեր, մանաւանդ գեղեցիկ սեռին վերաբերող սրտեր, թէեւ ուշ, թէեւ դժուարաւ, սակայն երբ անգամ մը սիրեն, այ մահը միայն կրնայ բաժնել վիրենք իրենց սիրոյն առարկայէն. որովհետեւ մէկ անգամ միայն կ'սիրեն, բայց կատարելապէս կ'սիրեն։

Առանց Սուրէն Մրայօնեանի կեանքը այլեւս արժէք չունէր Վարդենիի համար. երիտասարդին ներկայութիւնը, անոր թանկագին կենակցութիւնը, մեղրածորան խօսքերն ու ազու ակնարկներն գոյութեան անհրաժեշտ պէտքեր էին դարձած մանկամարդ աղջկան համար, որ հիւանդութեան առաջին շրջանն անցուցած, մեղկութիւնը թօթափած, երազներէն սթափած, հիմա ասաիճանաբար կ'ըսանար իր նախկին կարողն ու խոհականութեան վերադառնալով, կ'զգար որ… կ'սիրէր։

Ո՜հ, ի՜նչ քաղցր հաճոյք է, առաջին անգամ սիրողի մը համար, զգալ թէ կ'սիրէ։

—Բայց արդեօք Պ. Մրայօնեան կը մտածէ՞ր իր սիրոյն։

Հիմա այս ծանրակշիռ հարցն էր, որ կ'զբաղեցնէր մանկամարդ աղջկան միտքն եւ կ'տառապեցնէր զայն։

Երեկոյթին մէջ, երիտասարդին իր նկատմամբ բռնած ընթացքը չատ սիրալիր էր, բայց քաղաքավարական պարզ տեսակցութեան մը պէ՞տք էր սիրոյն երեւոյթ տալ։ Ի՞նչ կ'նշանակէր—սակայն, Մրայօնեանի արտասանած սա պարբերութիւնը թէ, «պիտի աղաչէի ծնողացդ որ, տեւական հանգամանք մը տան մեր բարեկամութեան»։ Ամուսնանալու տարիքն ունեցող երիտասարդի մը, նոյն դիրքին մէջ գտնուող աղջկան մը հետ այս լեզուով խօսիլը բաւական յուսալից չէ՞ր կրնար համարուիլ։

Վերջապէս Օրիորդ Գառնակերտեան, մէկ կողմէն տառապելով, միւս կողմէն խորհրդածելով, չէր կրնար որոշ եզրակացութեան մը հասնիլ. եւ ոչ իսկ մէկու մը խորհուրդ հարցնել կ'փիջանէր, որովհետեւ վերջին ծայր վէս, անձնասէր էր։ Մինչեւ իսկ մօրմէն ու քոյրերէն կ'պահէր իր զգացումը, վախնալով որ Մրայօնեանի մերժման պարագային, պիտի ստորնանայ անոնց առջեւ։

Սակայն ինք որչա՞փ ալ պահէր, ո՞րչափ ալ չըջահայեաց գտնուէր, իր վրայ տեղի ունեցած հոգեկան փոփոխութիւնը, կ'մատնէր իր ներքին զգացումներն, ու տիկին Նեկտար մտահոգութիւն կ'զգար աղջկան համնիլը տեսնելով։ Խեղճ կինն՝ ամուսինն ու Տիգրանը չուկայ ղրկելէ վերջ, աղջկանը սենեակն եկաւ ու Վարդենիի աժգոյն դէմքը տեսնելով.

—Ի՞նչ կ'ըլլաս կոր, աղջիկս ըսաւ, հիւա՞նդ ես, ի՞նչու ասանկ սիրտդ կոտրած է։

—Ոչինչ, մայրս, պատասխանեց Վարդենի, արուեստական ժպիտով մը, երեկոյթին գիշերը պա՞ղ առի, ի՞նչ եղայ չեմ գիտեր, անկէ ի վեր է ասանկ կոտրտուածի պէս եմ։

—Ի՞նչու չես ըսեր որ բժիշկ մը բերենք։

—Բժիշկի բան չէ, հիւանդութիւն մը չունիմ, այս օր վաղը կ'անցնի։

—Չէ՛ զաւակս, թէ որ ուրիշ մտմտուք մ'ունիս նէ, ըսէ՛, մի պահեր։

—Ի՞նչ մտմտուք պիտի ունենամ։

—Ես ի՞նչ գիտնամ. քանի օրէ երեսդ խնդացած չունի, չէ՛ թէ որ բան մ'ունիս ինծի չես ըսեր կոր նէ, գիտցած եղիր որ, շատ սխալ է ըրածդ։

—Ի՞նչ պիտի ունենամ։

—Ես ալ անոր վրայ կ'զարմանամ զաւակս, երանի թէ այդ երեկոյթին գնացած չըլլայինք, սիրտդ կոտրուելի՞ք խօ՞սք մ'եղաւ ի՞նչ անցաւ դարձաւ, չես ըսեր որ։

—Բան մ'ալ չեղաւ։

—Ըլլայ որ Վահրամ պէյը բան մը ըսած ըլլայ. գիտեմ, անիկայ զէվզէկ է…

—Բերնի՞ն է ինկեր։

—Հապա ի՞նչ երեսդ կախեր նստեր ես։

—Ի՞նչ ըսեմ, կլեմ խաղա՞մ։

Տիկին Նեկտար թէեւ պիտի կասկածէր որ սիրային հիւանդութենէ մը կ'տառապի աղջիկը, սակայն մինչեւ այս հասակին երբեք այդ կարգի աբուրք մը չէր նշմարած անոր վրայ եւ հիմա անտեղի հարցումով մը չէր ուզեր անոր զգացումներն արթնցնել. սակայն միւս կողմէ, այս քանի մ'օրուան մէջ աղջկանն հալումաշ ըլլալը տեսնելով սիրտը կ'խշխշար, եւ կ'փափագէր վերջ տալ հոգիին չափ սիրած զաւկին տառապանքներուն։ Եթէ սիրային խնդիր մը իսկ եղած ըլլար, ամենայն սիրով պիտի համակերպէր աղջկանը պահանջման, որովհետեւ գիտէր որ իր որդի զաւակը թեթեւսօրէն չէր յարիր ո՛եւէ երիտասարդի, եւ անգամ մը սիրտ տալէ վերջ, անկարելի էր որ ընկրկէր ո՛եւէ արգելքի առջեւ։ Մանաւանդ ի՞նչպէս կարելի էր ընդդիմանալ այսպիսի աղջկան մը կամքին, որ ուղիղ դատողութիւն ունէր, մտած ճամբուն ելքը կրնար հեռատեսել, եւ միեւնոյն ատեն, պարծանքն ու հոգին էր ամբողջ Գառնակերտեան ընտանեաց։

Ուստի հարցումին եղանակը փոխելով.

—Աղջի՛կ, չըլլայ որ, պատաւ աղջկան չարախօսութիւններէն վիրաւորուած ըլլաս, ըսաւ։

—Ո՞ր աղջկան, հարցուց Վարդենի անտարբերութեամբ։

—Սա Օր. Մաւա՞ն է, ի՞նչ կրողն է. ան գիշեր քանի՞ Մրայօնեանի հետ խօսակցիլդ տեսներ, երեսին գոյնն առեր կուտար կոր։

Մրայօնեանի անունը լսելուն պէս, յանկարծ գունատեցաւ մանկամարդ աղջկան ու բոլորովին այլայլեցաւ։

—Ի՞նչ կ'ըլլաս կոր, զաւակս գոչեց Նեկտար, աղջկանն յուզումէն սարսափելով։

Խեղճ աղջիկը չկրցաւ պատասխանել, սիրտն ամբողջովին լեցուած էր եւ եթէ բերանը բանալ փորձէր, պիտի փղձկէր։ Հպարտութիւնը, վայրկենաբար տեղի տուաւ զգացմանն ու եղկու չիթեր գլորեցան այտերն ի վար։

Գոլոմպլից մայրը պիտի խելագարէր աղջկան արցունքներուն առջեւ, անմիջապէս թեւերուն մէջ առաւ զայն ու ինքն ալ արտասուելով։

—Վարդենիս, զաւակս, ինչո՞ւ կուլաս, հեկեկեց։

—Ո՜հ, մա՛յր, հեծկլտաց աղջիկը, եւ արցունքներու զսպուած հեղեղն սկսաւ դուրս պոռթկալ։

Մայր ու աղջիկ քանի մը վայրկեան լուռ ու մունջ արտասուեցին, ալ հիմա ամէն բան պարզուած էր, Նեկտարի կասկածներն իրականացած էին, Վարդենի կ'սիրէր։ Մայրը աղջկանը յուզումն հանդարտեցնել չանալով.

—Լալու ի՞նչ կայ զաւակս, ըսաւ, տղայ չես փառք Աստուծոյ, մեզմէ աւելի ամէն բանի խելքդ կ'հասնի, խօսք մը բացա՞ւ այն գիշեր։

Վարդենի կ'շարունակէր լալ։

—Ջրսե՞ս զաւակս, ինչո՞ւ սիրտս կ'հատցունես, ինչո՞ւ ինծմէ կ'պահես, ըսէ ինչ եղաւ նէ, մենք ալ անոր համեմատ գիտնանք ճարը նայինք։

Մանկամարդ աղջիկն արձանի պէս նստած, առանց մօրն երեսը նայելու անընդհատ ձեռքի թաշկինակին հետ կ'խաղար։

—Ի՞նչ նշանակութիւն պիտի տանք այս յամառութեանդ, չըսե՞ս ի՞նչ անցաւ դարձաւ մէջերնիդ, Մրայօնեան բան մը զգացո՞ւց։

Դլխոյն հաստատական նշան մ'ըրաւ Վարդենի։

Աղջկան այս լուռ յայտնութեանը վրայ, Տիկին Գառնակերտեանի սիրտը խնդութեամբ լեցուեցաւ. Մրայօնեանի նման հաշակուած երիտասարդ մը եթէ իրօք աղջկանը ձեռքը խնդրած էր, ասիկա բացառիկ բախտ մ'էր իրենց համար. ուստի աւելի մանրամասն տեղեկութիւն առնելու գիտուելով.

—Մ'ամչնար, խօսէ՛, ի՞նչ ըսաւ հարցուց։

—Բան մը չըսաւ, մալոտաց Վարդենի։

—Ի՞նչ ձանէ կ'հետեւցնես ուրեմն…

—Ընթացքէն յայտնի էր։

—Որոշ բան մը չըսա՞ւ, հարցուց Գառնակերտեան, դարձեալ երկբայելով։

Վարդենի աստիճանաբար հանդարտելով, ամէն բան պատմեց մօրն եւ Տիկին Նեկտարի սրտին մէջ ևս յոյս յուսոյ նշոյլ մը ծագեցաւ, սակայն, ոչ հիմնական։

Շ—ւ.